

Samen leren, samen leven

2022 - 2026 Ondersteuningsplan

‘It takes a **community** to raise a child’

Samen leren, samen leven

2022 - 2026 Ondersteuningsplan

Vaststellingsprocedure Ondersteuningsplan SWV PPO-NK 2022-2026

Ingestemd door OPR 04-04-2022

Positief advies Deelnemersraad 05-04-2022

Ingestemd door PMR 12-04-2022

Ingestemd door Raad van Toezicht 13-04-2022

Positief advies OOGO 20-04-2022

Positief advies SWVNK (VO) 20-04-2022

Vastgesteld door directeur-bestuurder PPO-NK 20-04-2022

Ingediend bij Onderwijsinspectie 21-04-2022

Voorwoord

Vele mooie en boeiende gesprekken zijn gevoerd voor het tot stand komen van dit plan met verschillende mensen met verschillende achtergronden en verschillende deskundigheden. Wat een rijkdom aan diversiteit hebben we in onze regio!

In al deze gesprekken werd de denkkraft gebundeld om het beter te doen voor kinderen. Werk maken van inclusie als een vanzelfsprekendheid, die ik zó nog nooit ervaren heb. Het hart sprak, iedereen wil dat ieder kind zich welkom voelt en meedoet. Dit raakte me. Hier word ik blij van.

Ook werd in deze gesprekken de rauwheid en soms ook de hardheid, de ingewikkeldheid in het dagelijkse doen niet geschuwd; zorgen en angsten kwamen op tafel. Zoals het dilemma van het beste willen en het niet weten. Er kwam ook eenzaamheid naar boven.

Blij en belangrijk, dat dit benoemd werd. Onze ambities geven richting, maar onze vraagstukken en moeilijkheden open bespreken, geeft onszelf en de ander de kans om het samen te beschouwen. Samen onderzoeken geeft ruimte om onze collectieve wijsheid te benutten. Willen we echt werk maken van inclusie dan horen dit soort, soms lastige, gesprekken er ook bij. Ook dit is Samen Leren Leven.

Ook was er de zorg van een ‘alleskunner’ te moeten zijn als leerkracht of als school. Ik voelde de opluchting en de ruimte die het gaf dat we in onze regio het samen doen, met vele verschillende professionals vanuit verschillende organisaties. We vormen een gemeenschap van kinderen, ouders, professionals uit opvang - onderwijs – zorg – jeugdhulp, politici, wethouders en ambtenaren. Waarin iedereen kan deelnemen om als mens het verschil te maken. Ieder draagt vanuit zijn eigen plek, vanuit zijn eigen deskundigheid bij aan onze gezamenlijke opdracht ‘perspectief voor *ieder* kind’. We

willen werken als een ecosysteem, waar we samen onze denk- en doekraft bundelen. Samen vanuit meervoudig perspectief onderzoeken, puzzelen, en ontdekken hoe we het goed doen met en voor elkaar. Zo bouwen we aan een gemeenschap waar géén kind tussen wal en schip valt en waar elk kind met welke geaardheid dan ook meedoet in zijn dorp of stadsdeel.

Het verlangen naar inclusiever onderwijs is er nu. We zijn ook al op weg! En we weten dat het ook moeilijk wordt en dat we nieuwe werkelijkheden hebben uit te vinden. Het is een beweging zonder gebaande paden.

Door al deze prachtige gesprekken heb ik veel vertrouwen in onze ontwikkelkracht. Ik ga met jullie in de gewenste toekomst staan, met de mindset die inclusiever onderwijs nodig heeft. Een toekomst die we in het nu creëren, waar het vooral gaat om een vol mens te zijn en de ander ook als een mens te zien. Een mens die net als ieder mens mee wil doen, zich wil ontwikkelen en gezien wil worden. Dat is het startpunt van inclusie. Dit kan niemand alleen; laten we samen deze toekomst waar maken. Zodat alle kinderen op onze schouders kunnen staan – Samen Leren Leven

Astrid Ottenheym

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Leeswijzer	6
Hoe dit plan tot stand kwam en hoe we het willen gebruiken	9

Deel 1

Samen leren, samen leven

1. Inleiding	
Onze (maatschappelijke) opdracht	13
2. Wie we zijn	15
3. Ons oordeel over hoe we het doen	16
3.1 De ontwikkeling van ons samenwerkingsverband	16
3.2 Wat we constateren	17
3.3 Wat we vaststellen	20
4. Hoe wij samen werken en waar we voor gaan	23
4.1 <i>'It takes a community to raise a child'</i>	23
4.2 Waar we voor gaan	24
5. Eindigen met een begin	30

Deel 2

Hoe wij samen werken

6. De organisatie van ons netwerk, ons ecosysteem	33
6.1 De pedagogische alliantie	34
6.2 Werken in werkgebieden	34
6.3 Het Virtueel Expertise Cluster	35
6.4 Samen ontwikkelen in netwerkgroepen	35
6.5 Samenwerking met onze partners	35
6.6 Communicatie	36
6.7 Klachten, bezwaren, geschillen	36
7. Samenwerking met ouders	38
7.1 Het Oudersteunpunt	38
8. Samenwerking met gemeenten	40
9. Governance en organisatiestructuur	41
9.1 Governance en de inrichting van bestuur, toezicht en medezeggenschap	42
9.2 Interne organisatie	43
10. Financiën	44
10.1 Financieel beheer	44
10.2 Inkomsten van het samenwerkingsverband	44
10.3 Besteding van middelen	45
10.4 Vermogen en risico's	47

Deel 3

Samen werken aan passend onderwijs

11. Onze inrichting van passend onderwijs	50
11.1 Verantwoordelijkheden en plichten	50
11.2 Ondersteuningsniveaus	51
11.3 Basisondersteuning en lichte ondersteuning (niveau 0 en 1)	51
11.4 Extra ondersteuning (niveau 2 en 3)	52
11.5 Toewijzing voorziening speciaal (basis)onderwijs (niveau 4)	54
11.6 Onderwijszorgarrangementen	55
11.7 Doorgaande lijn	55
11.8 Kinderen die tijdelijk niet naar school gaan (thuiszitters)	56
11.9 Van leerplicht naar leerrecht	56

Deel 4

Samen werk maken van kwaliteit

12. Kwaliteit zichtbaar ontwikkelen	59
12.1 Meet-, deel- spreek- leer- en ontwikkelcyclus	60
12.2 Kwaliteitsinstrumenten	60

Leeswijzer

Voor u ligt het Ondersteuningsplan van PPO-NK. In dit plan staat beschreven waar wij als samenwerkingsverband voor staan, wat onze ambities zijn, wat wij belangrijk vinden en hoe we dat belangrijk maken. Het plan bestaat uit vier delen. Hieronder lichten we kort toe welke informatie u in elk deel kunt vinden.

Wie is *wij*? Het Ondersteuningsplan PPO-NK is een plan van ons samen en is via dialoog en co-creatie tot stand gekomen met de deelnemers van ons samenwerkingsverband: professionals van onze scholen en schoolbesturen, en medewerkers in dienst van het samenwerkingsverband. Zij geven passend onderwijs vorm en inhoud, zij voeren het uit. Dus als we het hebben over *wij*, dan hebben we het over alle (onderwijs)professionals die werken op de scholen van onze schoolbesturen. En ook zij doen het niet alleen, maar samen met onze netwerkpartners. Dat zijn: de professionals die werken bij jeugdhulp- en zorgorganisaties, de bestuurders en ambtenaren van de vier gemeenten, collega-samenwerkingsverbanden en kritische vrienden, zoals adviseurs. Daarnaast doen we ons werk

voor kinderen en trekken we als gelijkwaardige partner op met kinderen en hun ouders om ieder kind een zo goed mogelijk ontwikkelingsperspectief te bieden. Zij allen hebben actief meegedacht en bijgedragen aan dit plan. Lees dit plan dus met dit in het achterhoofd: het is geen van bovenaf opgelegd plan, maar een gezamenlijk plan dat ontstaan is door de denkkraft van velen, vanuit het principe van ‘the whole system in the room’ en trans-disciplinair ontwerpen.

We hebben gekozen voor een Ondersteuningsplan in vier delen, die ook afzonderlijk gelezen kunnen worden. Zo kunt u snel de informatie vinden die u zoekt. Ook zult u zien dat in ons Ondersteuningsplan wordt verwezen naar andere documenten. Ten behoeve van de leesbaarheid, hebben we ervoor gekozen niet alle informatie in dit plan op te nemen. Op onze website, onder het kopje [beleidsdocumenten](#), zijn alle documenten waarnaar wordt verwezen in dit plan eenvoudig terug te vinden.

Deel 1: Samen werken aan de toekomst

Dit deel van het plan beschrijft waar we voor staan, waar we voor gaan en hoe we dat samendoen. Dit is het strategische deel van ons Ondersteuningsplan. Het schetst de toekomst die wij voor ogen hebben en wat we gaan doen om daar te komen. Een Ondersteuningsplan heeft een wettelijke houdbaarheidsdatum van vier jaar. Het perspectief van dit plan reikt verder dan vier jaar. We hebben er daarom voor gekozen een vergezicht te schetsen en speerpunten te benoemen. De concrete uitwerking in doelen en acties vindt u niet in dit Ondersteuningsplan maar in onze jaarplannen. Deze stellen we elk jaar vast in lijn met de ambities uit dit Ondersteuningsplan. In de jaarplannen nemen we ook onze bevindingen mee vanuit onze evaluaties en reflecties op de ontwikkelingen en voortgang in ons netwerk. Drie keer per jaar reflecteren we met elkaar en met onze netwerkpartners op onze gezamenlijke inspanningen, wat we bereiken en hoe we ons ontwikkelen.

Waar we in dit deel onder andere antwoord op geven:

- Wat is de ambitie van ons samenwerkingsverband?
- Waar realiseren we dat al? En waar nog niet?
- Op welke speerpunten zetten we in?
- Hoe zijn deze speerpunten tot stand gekomen?
- Wat willen we de komende jaren bereiken door in te zetten op deze speerpunten?
- Hoe werken wij samen als ecosysteem? Wat is een ecosysteem? Wat betekent dat in de praktijk?
- Welke verschillende perspectieven zijn er op de effectiviteit van ons samenwerkingsverband?

Deel 2: Hoe wij samen werken

In dit deel schetsen we de manier waarop we een ‘dekkend netwerk’ realiseren en hoe we als organisatienetwerk in contact staan met iedereen die bij het netwerk betrokken is. We laten zien hoe we samen met ouders, kinderen en partners ons netwerk ontwikkelen en hoe wij ervoor zorgen dat we besluiten nemen vanuit een ‘meervoudig perspectief’. We beschrijven hoe wij ons organiseren en hoe wij samen werken. Daarnaast gaan we in op de *governance* van het samenwerkingsverband (hoe de organisatiestructuur in elkaar zit) en geven we een toelichting op de rechten en verantwoordelijkheden van de diverse partijen binnen ons netwerk.

Vragen waar we in dit deel onder andere antwoord op geven:

- Wat is een pedagogische alliantie en waarom is die zo belangrijk?
- Wat kan het samenwerkingsverband voor ouders betekenen?
- Hoe versterken we de samenwerking tussen scholen? En tussen het regulier en speciaal onderwijs?
- Wat zijn werkgebieden? En netwerkgroepen?
- Hoe zorgen we ervoor dat gemeenten en andere partners betrokken blijven?
- Wat is de governancestructuur van PPO-NK?
- Wie zijn er bij PPO-NK in dienst? Hoe groot is ons samenwerkingsverband?
- Hoe en op welke manier worden besluiten genomen?

Deel 3: Samen werken aan passend onderwijs

Dit deel beschrijft de inrichting van passend onderwijs in ons samenwerkingsverband: hoe scholen en het team van PPO-NK, samen met partners, ervoor zorgen dat elk kind passend onderwijs krijgt. Welke afspraken, rechten en plichten horen hierbij en met welke instrumenten en afspraken werken wij om dit voor elkaar te krijgen? Hoe kunnen we op elke vraag van kinderen, ouders en leerkrachten samen een kwalitatief goed antwoord vinden, realiseren en daarop reflecteren? Die vragen kunnen gaan over de volle breedte van het ontwikkelingsperspectief van kinderen en over de steun en professionalisering die scholen daarbij nodig hebben om kinderen optimaal tot ontwikkeling te brengen.

Vragen waar we in dit deel onder andere antwoord op geven:

- Hoe zijn de rechten en plichten verdeeld tussen scholen, samenwerkingsverband, ouders en gemeenten?
- Welke ondersteuningsniveaus kennen we?
- Wat valt onder de basisondersteuning en hoe weten we en zorgen we dat elke school hieraan voldoet?
- Hoe ondersteunen we leerkrachten?
- Hoe zorgen we dat elk kind de ondersteuning krijgt die het nodig heeft?
- Hoe verbeteren we de doorgaande lijn, van voorschool naar basisschool, en van basisschool naar voortgezet onderwijs?
- Hoe kijken wij aan tegen 'leerplicht' of 'leerrecht' voor kinderen?

Deel 4: Samen werken aan kwaliteit

Dit deel beschrijft hoe wij zicht houden op de kwaliteit van ons werk en onze samenwerking. Hoe weten we of we voldoen aan onze maatschappelijke opdracht en het realiseren van onze ambities? Hoe houden we er zicht op dat we binnen de financiële en wettelijk kaders blijven? Vragen die we onszelf stellen zijn: behalen we de doelen die we beogen? Doorlopen we de processen zoals we die hebben afgesproken? Houden we ons aan de afspraken?

Hoe dit plan tot stand kwam en hoe we het willen gebruiken

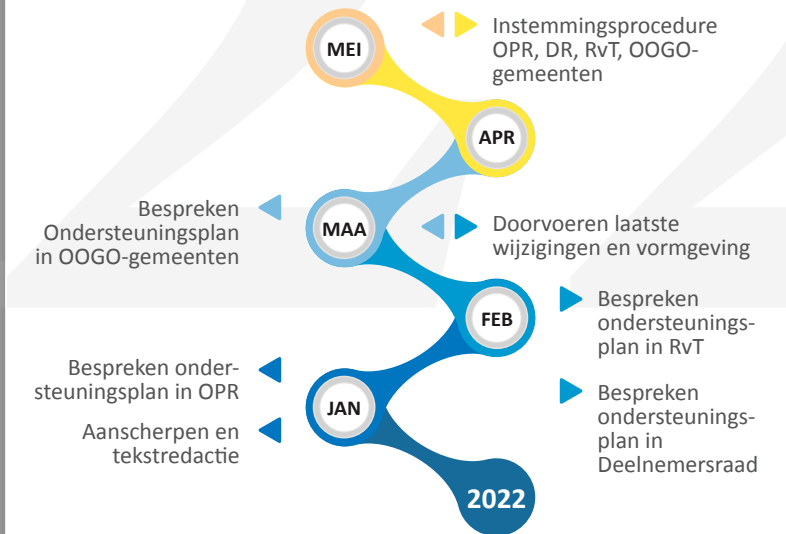
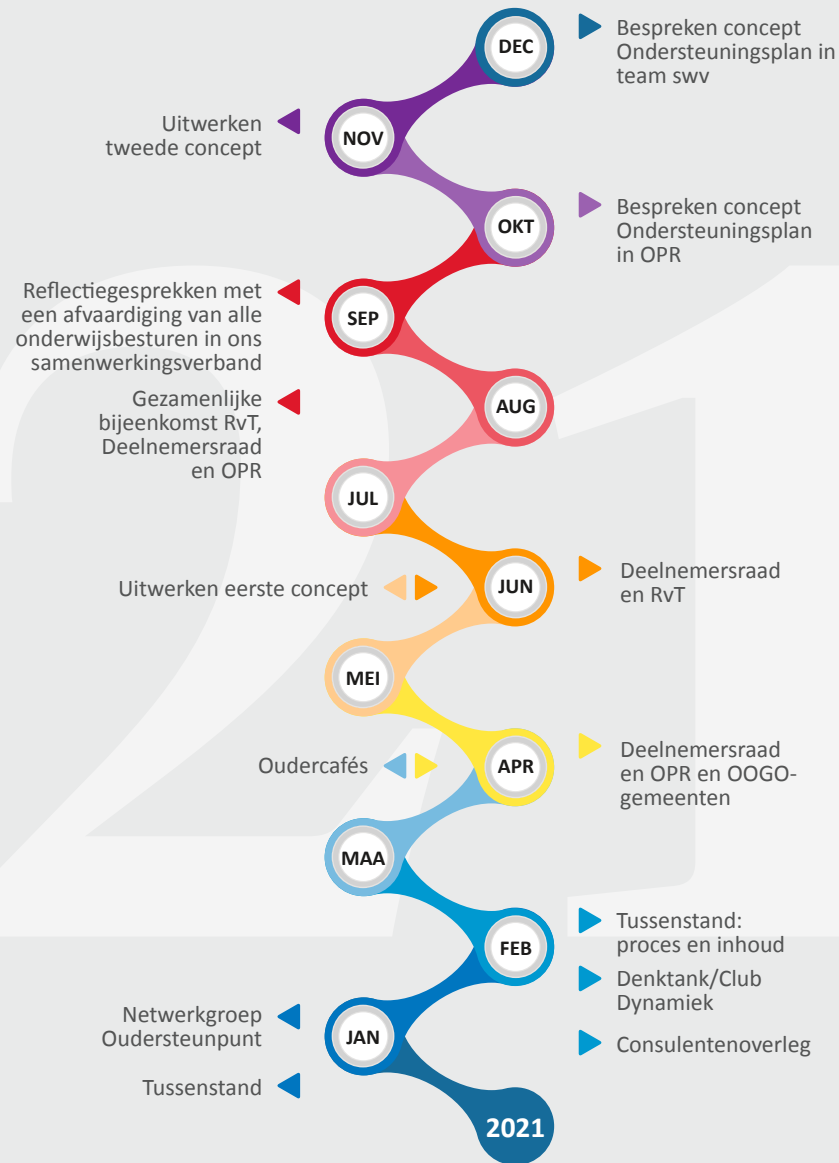
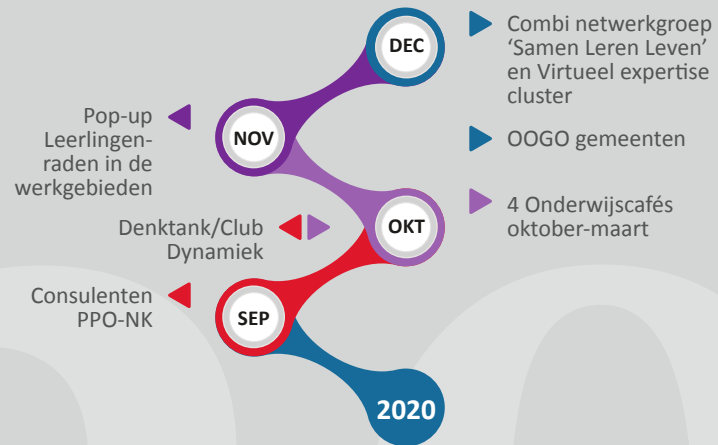
Dit Ondersteuningsplan is tot stand gekomen in een periode waarnaar we ongetwijfeld later zullen verwijzen als 'de coronatijd'. Het was een tijd waarin het vaak onwenselijk was elkaar fysiek te ontmoeten. Verreweg de meeste ontmoetingen die hebben geleid tot dit plan hebben dan ook digitaal plaatsgevonden.

In totaal hebben meer dan 500 mensen meegewerkt aan dit Ondersteuningsplan. We organiseerden hiertoe onderwijscafés en vroegen de deelnemersraad, de Ondersteuningsplanraad (OPR), de netwerkgroepen, de werkgebieden en de raad van toezicht om mee te denken. We sloten aan bij de overleggen die er al waren (teambijeenkomsten, OOGO: Op Overeenstemming Gericht Overleg met gemeenten) en uiteraard spraken we met ouders en leerlingen.

Ons samenwerkingsverband omvat meer dan 21.000 leerlingen, ongeveer 8.000 ouders, ongeveer 2.100 (onderwijs)professionals, 102 scholen, 13 schoolbesturen en 4 gemeenten. Hoewel dit wel onze wens zou zijn, hebben we uiteraard niet iedereen die betrokken is bij ons samenwerkingsverband persoonlijk kunnen spreken. Toch kunnen we beslist zeggen dat alle groepen betrokken waren bij de totstandkoming van dit plan.

De komende jaren blijven we de dialoog met de scholen in de werkgebieden en in de netwerkgroepen voortzetten. Wij nodigen iedereen uit mee te blijven denken en bij te dragen aan de uitwerking en verdere ontwikkeling van ons beleid. Wij hebben iedereen daarbij nodig. Passend onderwijs geven we samen vorm en inhoud, en de instrumenten daarvoor zijn dialoog en co-creatie. We nemen pas een besluit als we kunnen zeggen: *'The whole system is in the room.'*

Tijdslijn

Samen leren, samen leven

Dit deel is het strategische deel van ons plan en beschrijft waar we voor staan, waar we voor gaan en hoe we dat samendoen.
Het schetst de toekomst die wij voor ogen hebben en wat we gaan doen om daar te komen.

Deel 1

Samen leren, samen leven

Art 1. Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

1. Inleiding

U vraagt zich misschien af waarom Artikel 1 uit de grondwet in ons Ondersteuningsplan staat. Is het Ondersteuningsplan hiervoor de juiste plek? Moeten we het niet over de wet op passend onderwijs hebben? De grondwet is toch tamelijk abstract? Het Ondersteuningsplan moet toch vooral concreet zijn? Het antwoord is drie keer ja en één keer nee.

Artikel 1 is een moreel kompas voor ons doen en laten, ook voor het (passend) onderwijs. Gelijke gevallen behandelen we gelijk. Maar wanneer is een geval gelijk en hoe ziet gelijke behandeling eruit? Dat kunnen we niet los van elkaar beoordelen. Daar hebben we elkaar voor nodig. Samen creëren we gelijke kansen, juist door onderscheid te maken in wat we zien en hoe we handelen. We noemen dit: 'kijken vanuit meervoudig perspectief'. We kijken naar wat telt, wat werkt en wat rechtvaardig is. We hebben daarbij respect voor elkaar, voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden. We zetten onze aannames opzij, stappen over ons eigen belang heen, over onze eigen mening, over wat goed is voor de ander en wat die behoort te doen. Eigenlijk is het heel eenvoudig: hoe leven we samen en kunnen we samen redzaam zijn?

Passend onderwijs gaat over de ondersteuningsvraag van kinderen, hoe de betrokkenen hiermee omgaan en hier (preventief) op inspelen. De Wet passend onderwijs schrijft voor dat we dat samen moeten doen in de regio. We werken samen voorbij de grenzen van de eigen school, het eigen schoolbestuur, de eigen gemeente. Het toekomstperspectief van alle kinderen in een omgeving waarin zij gezond kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen is een gezamenlijke opdracht. Geen enkel kind mag daarbij tussen wal en schip belanden. Dat is een hele opgave, die ons steeds beter lukt.

Wat we nodig hebben zijn verbindingen en samenwerking. Wat we nodig hebben is respect voor elkaars perspectief en opvattingen en een goed afgesteld moreel kompas om te doen wat het juiste is. Dit is een samenspel waar we allemaal verantwoordelijk voor zijn, maar waarop we niemand individueel kunnen aanspreken¹. Dat maakt het broos en kwetsbaar. Alleen als wij het samen goed doen, kunnen we ieder kind passend onderwijs bieden.

Onze pedagogische opgave: maatwerk bieden dat is afgestemd op individuele onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes, over de grenzen van (organisatie)belangen heen, vanuit de visie dat onderwijs een sociale activiteit is waaraan kinderen meer dan graag willen participeren.

¹ Geïnspireerd op 'Groter denken kleiner doen' van Heman Tjeenk Willink, blz 12

1.1 Onze (maatschappelijke) opdracht

Alle kinderen verdienen passend onderwijs, in combinatie met passende zorg/jeugdhulp en een passende opvoeding om nu en later als volwassene op eigen wijze deel te kunnen nemen en bij te dragen aan onze samenleving.

We leveren samen (als samenwerkingsverband) een bijdrage aan een inclusieve samenleving waar iedereen tot zijn recht komt. Het recht op onderwijs en ontwikkeling is vastgelegd in diverse wetten en verdragen², die kunnen worden samengevat als: we moeten (en willen!) ‘Samen Leren Leven’.

Het samenwerkingsverband is er voor alle kinderen die op wat voor manier dan ook steun nodig hebben voor hun ontwikkeling. Wij richten ons erop dat geen enkel kind tussen wal en schip valt en dat elk kind gelijke kansen heeft om zijn potentieel te ontdekken en ontwikkelen. Gelijke kansen bieden voor kinderen betekent dat de noodzakelijke leerhulp niet van het toeval mag afhangen. Het betekent dat we de veerkracht van kinderen en hun omgeving versterken in samenspraak, door samen op te trekken. We ondersteunen de kinderen op het juiste moment, op de juiste plek, met de juiste mensen en op de juiste wijze voor zolang dat nodig is. Zodat alle kinderen nu – en later als volwassene – kunnen zeggen:

- Ik ben blij met wat ik kan, wat ik leer en wat ik doe;
- Ik voel me prettig in mijn lijf;
- Ik ben blij met de keuzes die ik gemaakt heb en maak;
- Ik ben blij met mezelf;
- Ik ben blij met de mensen om me heen;
- Ik ben blij met het pad dat ik loop;
- Ik voel me veilig, gesteund, gehoord en begrepen.

² Artikel 2 EP EVRM5 (<https://wetten.overheid.nl/BWBV0001001/1998-11-01>), het [Kinderrechtenverdrag](#), nader uitgewerkt met de inclusiegedachte van het [Salamanca Statement](#) (Unesco 1994)

Onze drie motto's zijn leidend voor ons samenspel

1. **Perspectief voor ieder kind:** een goede weg naar de toekomst vol hoop en vanuit een gedeeld perspectief met ouders en leerkrachten; ondersteund door alle mensen in ons samenwerkingsverband.
2. **Ik maak verschil voor ons:** we dragen samen verantwoordelijkheid voor passend onderwijs, inclusie en het dekkend netwerk, het realiseren van het best mogelijke antwoord op de ontwikkelingsvragen van alle kinderen in ons samenwerkingsverband en we laten niet los tot dat het kind floreert en zijn perspectief waarmaakt. Doordat wij veerkrachtig zijn kan het kind ook veerkrachtig zijn.
3. **Samen Leren Leven:** thuisnabij en inclusief onderwijs voor alle leerlingen in ons samenwerkingsverband. We omarmen diversiteit en benutten op positieve wijze verschillen.

2. Wie we zijn

Wij zijn PPO-NK, een zelfbewust, ambitieus en menselijk samenwerkingsverband! Wij werken samen aan een zo goed mogelijke (leer)omgeving voor alle kinderen in onze regio, onze leerlingen. Ons verbindende doel is inclusiever onderwijs: we streven ernaar dat kinderen in hun eigen buurt, stadsdeel, dorp (werkgebied) samen leren én samen leren leven.

We zien passend onderwijs als een continue inspanningsverplichting, met inclusie als maatschappelijke opdracht. Dat lukt alleen als we goed weten samen te werken en zelf het goede voorbeeld geven in 'Samen Leren Leven'. De grenzen en het mandaat van onze organisaties bepalen niet de grenzen van onze inspanningen. We zijn op elkaar aangewezen om een dekkend netwerk voor passend onderwijs te kunnen bieden. Voor dit dekkend netwerk is ook passende opvang en passende zorg cruciaal. Dit betekent dat ons netwerk zich uitstrekt tot opvang, onderwijs, gemeenten, jeugdhulp én (zorg)professionals.

We hebben elkaar nodig. Ieders perspectief doet ertoe, wetende dat het beste perspectief altijd uit een meervoudig perspectief ontstaat. Niemand in ons netwerk weet 'het', laat staan dat iemand 'het' het beste weet. Samen zien, horen, voelen en weten we meer. De enige manier waarop dat kan, is elkaar ontmoeten, naar elkaar luisteren, onze zorgen en successen delen en de bereidheid hebben om het standpunt van de ander met ons eigen standpunt te verenigen.

Wij hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om te bereiken dat ieder kind uit Noord-Kennemerland naar school kan in zijn of haar buurt. Wij zijn leerlingen en ouders, leerkrachten en intern begeleiders, schoolleiders en consultants, jeugdhulpverleners, gemeenteambtenaren, bestuurders en toezichthouders. Wij vragen ons altijd af: "Wat kan ik doen om inclusiever onderwijs voor deze leerling mogelijk te maken?" en "Wat voeg ik toe aan de kwaliteit van de samenwerking?" Zo versterken we de context waarin kinderen gezond kunnen leren en opgroeien.

3. Ons oordeel over hoe we het doen

3.1 De ontwikkeling van ons samenwerkingsverband

Ons samenwerkingsverband is gestart op 1 augustus 2014. Na de start hebben we al werkend en lerend onze werkwijzen steeds verder aangepast. In de eerste Ondersteuningsplanperiode (2014-2018) lag de nadruk op het opbouwen van onze organisatie. In de achterliggende jaren (de tweede planperiode 2017-2021) hebben we onze processen (en procedures) verder verbeterd. De rolverdeling tussen de verschillende partners in ons netwerk is verhelderd en onze structuren zijn hierop aangepast. In de ontwikkeling van ons samenwerkingsverband met haar werkwijzen zijn onze kernwaarden leidend.

Als we vanuit deze waarden terugkijken kunnen we concluderen dat we een mooie doorgaande logische ontwikkeling hebben doorgemaakt met 'perspectief voor ieder kind' als focus. Het expertisemodel uit 2014 is in de planperiode 2017-2021 doorontwikkeld naar een professionaliseringsmodel. Een model dat verankert is geraakt in hoe wij met z'n allen de zaken organiseren, zoals het handelingsgericht arrangeren en het werken met een TOP dossier maar ook een aanbod op basis van de behoefte van scholen. Zo langzamerhand zien we dat we ons professionaliseringsmodel hebben doorontwikkeld naar een organisatienetwerkmodel en zien we steeds meer een beweging naar inclusiever onderwijs ontstaan. Wij hebben onze gemeenschap als een netwerk vanuit een onderzoekende en lerende dialoog vormgegeven. Inspraak bestaat bij ons vooral uit samenwerking en co-creatie. Met professionals van scholen, gemeenten en ouders werken we samen in thematische netwerkgroepen en in acht werkgebieden. Daarnaast hechten we veel waarde aan leer- en hoorrecht van kinderen en hebben we voor ouders een Oudersteunpunt opgericht. In de werkgebieden werken de scholen boven-bestuurlijk samen met een eigen budget voor passend onderwijs. Een budget die scholen gezamenlijk kunnen besteden in de beweging naar inclusiever

Onze kernwaarden

Samenwerkend: het samenwerkingsverband is een netwerkorganisatie. Het succes valt of staat met de bereidheid tot samenwerking van veel verschillende partners. Samen bieden we ieder kind perspectief.

Professioneel: met ons professionele denken en handelen bevorderen we de integrale gezonde ontwikkeling van het kind. Hoge kwaliteit en een oplossingsgerichte, onderzoekende, empathische houding horen daarbij.

Transparant: voor samenwerking is vertrouwen in elkaar belangrijk. Vertrouwen ontstaat door openheid en duidelijkheid: we zijn open en helder over visie, beleid, werkwijzen en verantwoording.

Flexibel: we streven een non-conformistische werkwijze na. Het proces dient en stimuleert de samenwerking. Daarbij staat de integrale ontwikkeling van het kind voorop. Wanneer creatieve oplossingen nodig zijn, zoeken we die.

³ Kamerbrief 'Evaluatie en verbeteraanpak passend onderwijs', 4 november 2020

onderwijs bijvoorbeeld voor onderwijs(zorg)arrangementen, Buitengewoon leren of de Samen naar Schoolklas waarin kinderen inschuiven in een reguliere school. De budgetten en bestedingen, de overhead, onze reserves, begrotingen en jaarrekeningen zijn allemaal transparant. Onze governance is op orde en sinds 2019 werken we met een volledig onafhankelijke interne toezichthouder (RvT). Naast het werken in werkgebieden zijn we ook regionaal steeds meer gaan samenwerken en zijn we niet alleen trots op de verdergaande samenwerking met jeugdhulp/ jeugdzorg en de regionale aanpak voor nieuwkomers, thuiszitters en hoogbegaafde leerlingen, maar ook met de training ‘Wegwijs in gedrag’ en het feit dat we door Met Andere Ogen als inspiratieregio worden aangemerkt.

We durven te stellen dat ons samenwerkingsverband een lerende gemeenschap is geworden, waarin ouders, kinderen en professionals leren met en van elkaar door samen op zoek te gaan naar de beste oplossingen voor kinderen.

3.2 Wat we constateren

Er gaat veel goed binnen ons samenwerkingsverband. Dat is een verdienste van ons allemaal. We sluiten aan bij de conclusie van minister Slob³: *“Op heel veel plekken hebben we de afgelopen jaren echt stappen gezet naar meer passend onderwijs voor leerlingen die extra hulp nodig hebben. Maar nog niet overal gaat het zoals we willen. Daarom mogen leerlingen voortaan meepraten, wordt voor ouders duidelijker wat er mogelijk is en maken we voor leraren helder wat er van hen verwacht wordt en wat niet. Want we blijven knokken om iedere leerling passende ondersteuning te geven.”* We vinden tegelijk dat wij al verder zijn en dus ook ambitieuzer kunnen en moeten zijn in onze regio. Wij zijn trots op waar we al staan en zien dat als een aansporing om het nog beter te doen.

Het verborgen goud van SWV PPO-NK

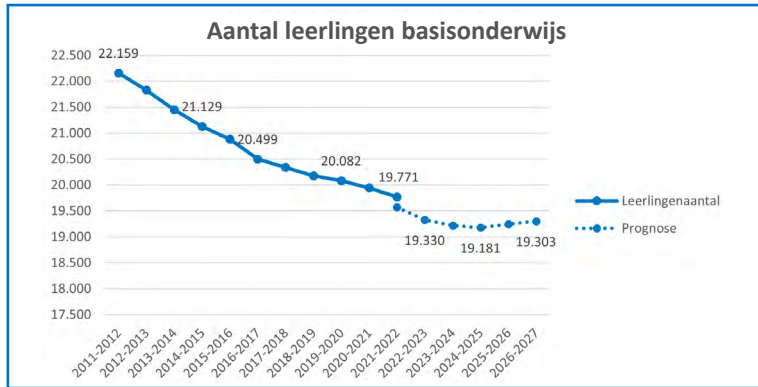
Wij zijn een samenwerkingsverband waar samenwerking echt vorm krijgt, waar we bereid zijn onze kennis en kunde onbaatzuchtig dienstbaar te maken aan kinderen en onderwijs, voor een gezonde ontwikkeling. We zijn dienstbaar omdat we weten dat onze kennis en kunde niet het enige is dat telt. We moeten het samen doen en dus luisteren we, stellen we vragen en blijven we altijd nieuwsgierig naar de context.

Wij zijn niet perfect en dus altijd bereid onze inzichten te herzien, te reflecteren op ons eigen gedrag en op dat van de anderen binnen ons samenwerkingsverband. Meestal komen we er samen goed uit. En als dat niet het geval is en het belang van het kind in het geding is, dan zijn wij stoutmoedig en creatief bij het zoeken naar onconventionele oplossingen waaraan iedereen een bijdrage kan leveren. Tussen de regels door blijven we altijd zien wat echt telt: *perspectief voor ieder kind.*

De afgelopen jaren hebben we op alle fronten meer en meer invulling gegeven aan inclusief onderwijs. We ontdekten dat je passend onderwijs op twee manieren kunt realiseren, namelijk door of kinderen te verwijzen naar een andere passende plek in het speciaal (basis)onderwijs - een andere voorziening (excluserende werkwijze) of door te kijken hoe we de reguliere scholen in een werkgebied passend maken (includerende werkwijze). Voor alle partijen werd duidelijk dat we willen gaan voor een includerende werkwijze, waarbij kinderen zoveel mogelijk in de eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven. Hoe we hier de afgelopen jaren invulling aan hebben gegeven en wat we voor onze leerlingen bereikt hebben, staat beschreven in onze [jaarverslagen](#).

Niet iedereen vindt dat we het goed doen. We worden soms ‘het grote geldverslindende samenwerkingsverband’ genoemd, of we horen geluid als: ‘het samenwerkingsverband zijn zij en niet wij’, ‘er is onvoldoende vertrouwen in professionals op de scholen’, ‘van de 150 kinderen op SO zouden er waarschijnlijk 120 teruggeplaatst kunnen worden naar regulier onderwijs’ en ‘scholen hebben de basis onvoldoende op orde’. Hoewel de overheersende opinie is dat we op de goede weg zijn, is het belangrijk dat we ook kritiek serieus blijven nemen. Wat ligt er achter de kritische geluiden? Zit er misschien een kern van waarheid in? We blijven altijd in gesprek om de achtergronden van beelden en overtuigingen met elkaar te delen, te begrijpen en te zoeken naar werkbare oplossingen voor iedereen. Dat kunnen we ongetwijfeld altijd beter doen. Daar blijven we dan ook onvermoeibaar naar streven.

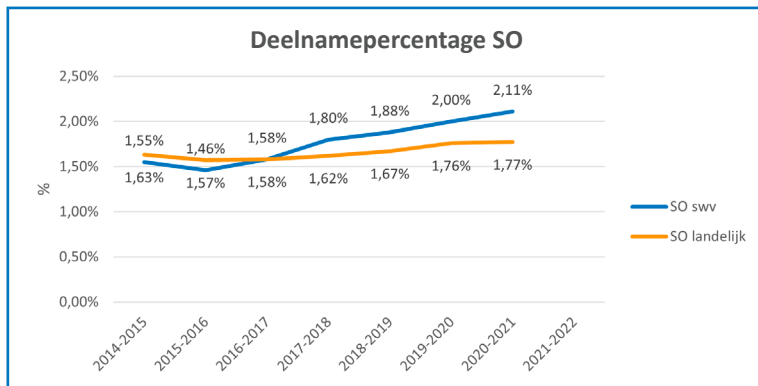
Inclusie is nog geen werkelijkheid. Ondanks dat we al enige tijd bezig zijn met ‘Samen Leren Leven’, en deze visie ook breed omarmd en gedragen wordt, hebben we te maken met een toename van het aantal verwijzingen naar het speciaal (basis)onderwijs. Een aantal kinderen zit (gedeeltelijk) thuis of heeft een vrijstelling van onderwijs. Deze kinderen zijn soms buitengesloten van het meedoen in de eigen buurt, wat een grote impact kan hebben op hun leven en hun toekomst. Door het onderwijs stap voor stap inclusiever te maken, komen steeds meer kinderen in hun eigen buurt tot bloei.

We zien dat het aantal leerlingen in ons samenwerkingsverband daalt. Waar bij de start van ons samenwerkingsverband in totaal meer dan 22.000 leerlingen naar de scholen in ons samenwerkings-verband gingen (regulier en S(B)O), is dit aantal inmiddels gedaald tot onder 21.000. De verwachting is dat deze daling nog tot het einde van de looptijd van dit Ondersteuningsplan doorzet.

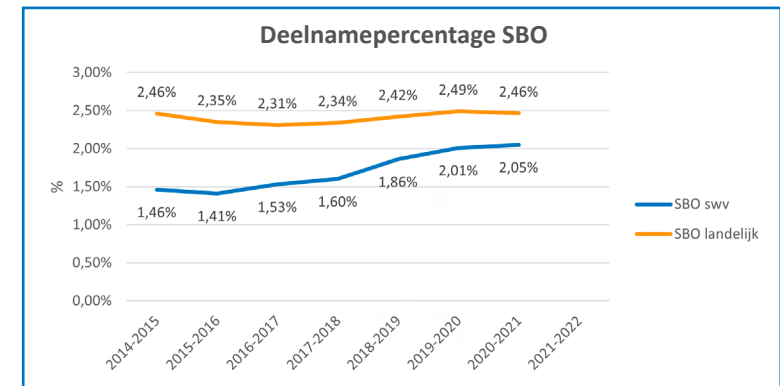
Het aantal kinderen dat naar het speciaal onderwijs gaat neemt toe, ondanks de daling van het totale aantal leerlingen. Er worden gemiddeld dus meer kinderen naar het speciaal onderwijs verwezen dan er door- of uitstromen.

Dit is ook terug te zien in het deelnamepercentage SO. Het percentage leerlingen dat in ons samenwerkingsverband naar het speciaal onderwijs gaat (2,11%) ligt hoger dan het landelijk gemiddelde (1,8%). In 2014, bij de start van ons samenwerkingsverband, lag dit nog onder het landelijk gemiddelde.

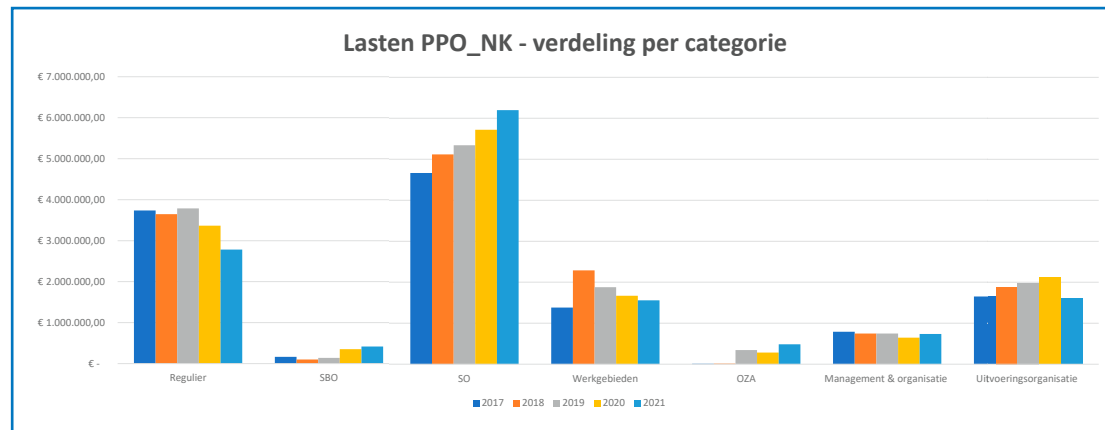

Ook het aantal leerlingen dat naar het speciaal basisonderwijs gaat, is in de afgelopen jaren toegenomen. De prognose is dat deze stijging in de komende jaren afvlakt en uiteindelijk licht daalt.

Het percentage leerlingen van ons samenwerkingsverband dat naar het SBO gaat (2,05%) ligt nog wel lager dan het landelijk gemiddelde (2,5%), maar is de afgelopen jaren wel gestegen tot boven de 2%.

Onze financiële mogelijkheden zijn beperkt, mede doordat we nog relatief veel verwijzingen hebben naar het gespecialiseerd onderwijs. Dat betekent dat we zorgvuldige keuzes moeten maken waar we onze overige middelen aan besteden⁴. Door de beweging te maken naar inclusiever onderwijs, hopen we financieel meer ruimte te krijgen om in de werkgebieden keuzes te maken die lokaal bijdragen aan thuisnabij en kwaliteitsrijk onderwijs.

In deze grafiek zien we dat de toename van het aantal leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs zich vertaalt in toenemende kosten. De overdrachten aan het SBO en SO zijn de afgelopen vijf jaar met bijna 2 miljoen gestegen. Ook de bijdragen aan onderwijs-zorgarrangementen zijn gestegen. Dit heeft gevolgen voor de verdeling van de middelen die we krijgen om passend onderwijs te realiseren. De middelen worden op basis van beleid verdeeld voor de basis- en lichte ondersteuning, budgetwerkgebieden voor de ondersteuning op de scholen, de middelen voor de uitvoering en doorontwikkeling van passend onderwijs en management & organisatie.

⁴ De financiering van passend onderwijs is zo geregeld dat hoe meer verwijzingen een samenwerkingsverband heeft naar het gespecialiseerd onderwijs, hoe minder middelen er beschikbaar zijn voor overige vormen van ondersteuning.

In de afgelopen jaren heeft het samenwerkingsverband de toegenomen kosten van leerlingen die geplaatst zijn op het SO en SBO enigszins kunnen opvangen door in te teren op het eigen vermogen. Omdat het vastgestelde minimale weerstandsvermogen om aan alle betalingsverplichtingen te kunnen voldoen in 2022 bereikt wordt – dit is vastgesteld op €400.000 – is deze ruimte er daarna niet meer. Dit betekent dat de financiële ruimte verder wordt beperkt.

3.3 Wat we vaststellen

We zien dat nog niet alle leerkrachten even goed betrokken zijn. Voor een deel heeft dit te maken met de wijze waarop we in Nederland het onderwijs georganiseerd hebben. Leerkrachten zouden meer ruimte moeten krijgen om hun expertise nog gericht in te kunnen zetten, op plekken waar dit de meeste impact heeft. Dit zou wel eens een randvoorwaarde kunnen zijn om inclusiever onderwijs mogelijk te maken. Hiervoor hoeven we onze structuur als samenwerkingsverband niet te veranderen, maar moeten we vaker de vraag (aan elkaar) stellen: *‘Wat heb jij als onderwijsprofessional nodig om aan dit kind het onderwijs te bieden dat het nodig heeft?’*

Lokaal anticiperen blijft een belangrijk speerpunt in onze ontwikkeling. Dat betekent dat we samen in de wijk of buurt oplossingen maken en rekening houden met de lokale context. Op basis hiervan bepalen we, vanuit een meervoudig perspectief, waar welke expertise het best ingezet kan worden. We zien hierbij dat oplossingen en *'lessons learned'* soms nog te veel binnen de lokale context blijven of binnen die ene school of klas. In het leren van elkaars praktijk, het delen van goede voorbeelden en het gebruik maken van elkaars ervaringen is veel winst te behalen. Elkaar inspireren, helpen, delen en leren van elkaar is een belangrijke bouwsteen bij het realiseren van inclusievere werkgebieden.

Samenwerking tussen deelnemers en partners gaat niet vanzelf. Om nieuwe stappen naar inclusiever onderwijs te zetten, zullen de systemen tussen regulier en speciaal onderwijs minder gescheiden moeten zijn. Daarmee ontstaat ook ruimte om meer van elkaar te leren. Daarnaast is het nodig dat de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg (gemeenten) nog steviger wordt. Hoewel de samenwerking van mens tot mens goed is, zien we ook dat samenwerking met de jeugdzorg als instituut nog niet altijd vanzelf gaat. Andere stelsels, budgetten en belangen leiden soms tot onnodige vertragingen op punten waar dat inhoudelijk niet wenselijk en nodig is. We moeten voorkomen dat ieder 'zijn eigen stoep schoonveegt', de problemen doorschuift naar een ander, met als gevolg dat het kind de dupe is. Het gaat erom dat we alle stoepen samen schoonhouden en samen het verschil maken voor elkaar, en het kind.

Ontwikkeling leerlingenstromen leidt tot extra spanning. We zien een krimp van het totaal aantal leerlingen in onze regio. Dat maakt de samenwerking zo mogelijk nog spannender, omdat elke school opkomt voor het eigen bestaansrecht. Geen school wil te klein worden. Daarnaast zien we een stijging van het aantal leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs. Er vinden minder terug verwijzingen plaats van het speciaal (basis)onderwijs naar het regulier onderwijs dan verwacht. Ook zien we dat vanuit de voorschool kinderen als gevolg van vroege signalering op steeds jongere leeftijd worden verwezen naar het speciaal onderwijs. Vanuit het streven naar inclusiever onderwijs zijn dat signalen waar we

mee aan de slag moeten. Want we weten dat kinderen ondanks onze inspanningen niet goed tot bloei komen wanneer ze niet mee kunnen doen in hun eigen wijk, hun vertrouwde omgeving.

Het is nodig om de tijd te nemen. Passend onderwijs is een beweging van mensen die samen optrekken vanuit een gemeenschappelijk doel: *'Perspectief voor ieder kind.'* Daarvoor is een cultuur van samenwerking nodig, van onderling vertrouwen, compassie, onderzoeken, afstemmen van beleid, durven experimenteren en leren hoe we het steeds beter doen voor de kinderen waarvoor we verantwoordelijk zijn. In de onderlinge verbinding zit onze kracht. Vanuit deze visie willen we onze maatschappelijke opdracht blijven vervullen. Passend onderwijs is en blijft vooral mensenwerk. Het realiseren van onze ambities dwingt ons om de cultuur van samenwerking en co-creatie verder te ontwikkelen. Dat kost tijd. De goede dingen zijn in gang gezet. Het is onze opdracht om verder te gaan op deze weg.

Want we blijven knokken om iedere leerling passende ondersteuning te geven

“Op heel veel plekken hebben we de afgelopen jaren echt stappen gezet naar meer passend onderwijs voor leerlingen die extra hulp nodig hebben. Maar nog niet overal gaat het zoals we willen. Daarom mogen leerlingen voortaan meepraten, wordt voor ouders duidelijker wat er mogelijk is en maken we voor leraren helder wat er van hen verwacht wordt en wat niet. Want we blijven knokken om iedere leerling passende ondersteuning te geven.”

- minister Slob

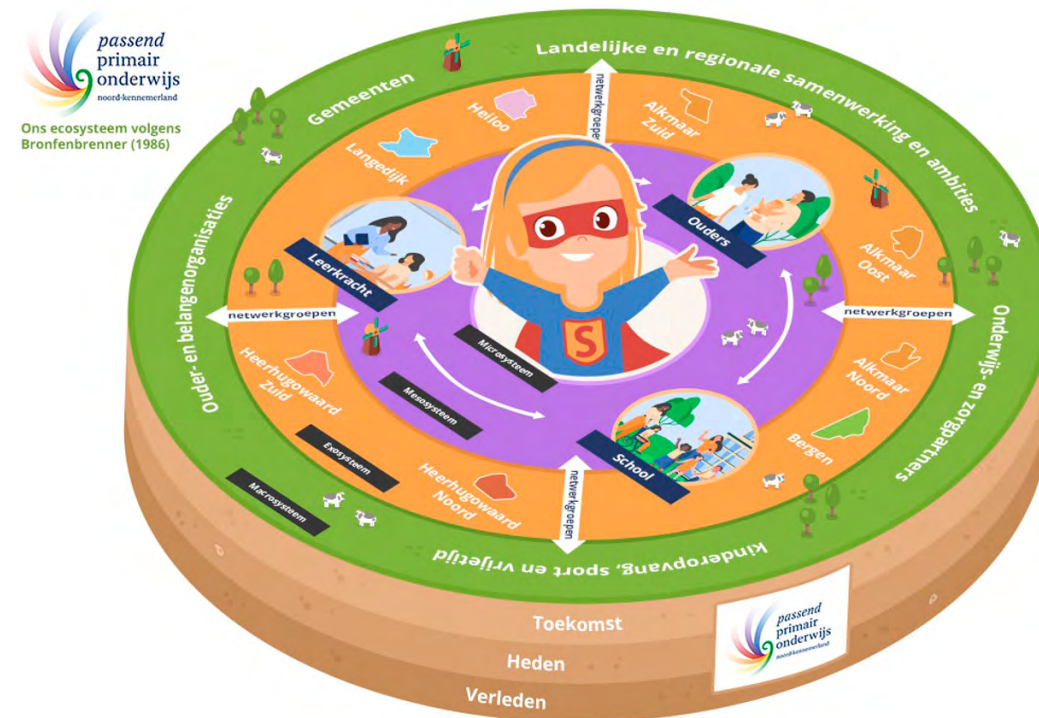
4. Hoe wij samen werken en waar we voor gaan

4.1 'It takes a community to raise a child'

'Samen Leren Leven' is de ambitie waarmee wij invulling geven aan inclusiever onderwijs om ieder kind in ons samenwerkingsverband perspectief te kunnen geven. Wij geloven in de veerkracht van de jeugd en helpen leerlingen hun eigen weg te vinden, hun potentieel te ontdekken en ontwikkelen.

Om dit te realiseren werken wij in ons netwerk samen als *ecosysteem*. Dit is een systeem waarin ieders inbreng ertoe doet om in co-creatie met elkaar te doen wat kinderen nu en in hun toekomst van ons vragen. Elke deelnemer is onderdeel van het systeem en draagt vanuit de eigen unieke en belangrijke rol bij aan de ontwikkeling van onze kinderen. Alle deelnemers, van leerling tot wethouder, van ouder tot bestuurder, van school tot (zorg)partner, zijn met elkaar verbonden door de gezamenlijke ambitie: *'Perspectief voor ieder kind'*. Iedereen kan verschil maken voor de leefwereld van een kind. We zijn samen verantwoordelijk.

Binnen ons ecosysteem bestaat een open en luisterende houding: we willen elkaar begrijpen vanuit een collectief besef van creativiteit en co-creatie. Iedereen vanuit zijn eigen plek houdt voeling met de gemeenschappelijke opdracht en met wat elders in het ecosysteem gebeurt. Bestuurders weten wat speelt dicht bij het kind, leerkrachten en ouders. Ouders en leerkrachten ervaren hoe zij ondersteund worden in hun rol. Zij weten zich net als de kinderen gehoord, begrepen en gesteund in hun pedagogische opdracht.

Afbeelding 1: Dit is een weergave van ons ecosysteem en gebaseerd op het ecologische model van Bronfenbrenner. Het laat zien hoe alle betrokkenen in ons netwerk kunnen bijdragen aan het perspectief van het kind. Het laat ook zien dat de kwaliteit van de interacties (begrijpen we elkaar?) en het samenspel tussen de niveaus bepalen hoe succesvol we zijn.

Hoe wij ons georganiseerd hebben om als ecosysteem te kunnen werken, zoals het werken in netwerkgroepen en werkgebieden, lichten we toe in Deel 2 van dit Ondersteuningsplan.

4.2 Waar we voor gaan

Onze uitdagingen voor de komende jaren zijn groot. We hebben een opdracht om een gezonde ontwikkeling van kinderen en passend onderwijs te realiseren, inclusiever onderwijs mogelijk te maken en te werken aan inclusievere werkgebieden waarin scholen samenwerken.

We investeren de komende jaren in het versterken van ons netwerk. Partners werken hierin goed met elkaar samen, iedereen werkt vanuit de inhoud en is in staat over het eigen belang en de grenzen van de eigen organisatie heen te kijken naar het belang van het kind en hoe we dit het beste kunnen behartigen. We investeren in de kwaliteit van de interacties op zo'n manier dat iedereen een waardevolle bijdrage kan leveren. In het belang van de ontwikkeling van kinderen benutten we de onderlinge verschillen (zij leveren een waardevol 'meervoudig perspectief') en gaan we in gesprek om verschillende inzichten samen te voegen tot iets nieuws.

We gaan de komende jaren dus verder op de ingeslagen weg. Het hoeft niet anders, maar het kan wel beter. En dat willen we. Daarom werken we aan:

1. Een sterkere pedagogische alliantie rondom kinderen, van ouders, leerkracht en school;
2. Meer regie voor leerkrachten (en pedagogisch medewerkers);
3. Vergroten van het lerend vermogen van en binnen ons netwerk;
4. Verder ontwikkelen van onze vaardigheden om samen te werken (en leven);
5. Inclusiever en adaptiever werken in onze werkgebieden (lokaal anticiperen).

4.2.1 Een sterkere pedagogische alliantie rondom kinderen, van ouders, leerkracht en school

Doelen	Hoe
Ouders en leerlingen krijgen meer regie en vormen met de leerkracht een sterke pedagogische alliantie	Het perspectief van het kind horen, maakt groot verschil in de kwaliteit die we kunnen leveren. Ouders/ verzorgers zijn hierbij (meestal) niet alleen de wettelijke vertegenwoordiger van het kind, maar ook (samen met de leerkracht) een ingang naar de belevingswereld van het kind. Het is onze uitdaging om te zorgen dat we dit perspectief zichtbaar en belangrijk maken. We zullen in de komende jaren nog nadrukkelijker kinderen en ouders uitnodigen om met ons mee te kijken, mee te denken en mee te werken. Om op deze manier samen met ouders en leerlingen de best mogelijke (inclusievere) ondersteuning voor het kind te realiseren.

Doelen	Hoe
<p>Leerlingen weten hun veerkracht aan te boren, ook in kwetsbare perioden, en krijgen de kans om de eigen potentie te ontdekken en te ontwikkelen.</p>	<p>In het leven van ieder kind komen (normale) gebeurtenissen voor die een kind of zijn situatie kwetsbaar maken. Denk aan de overgangen in de schoolloopbaan (bijvoorbeeld tussen kinderopvang en basisschool), aan gebeurtenissen in het gezin (zoals de scheiding van ouders), niet begrepen worden of externe factoren zoals covid-19. Deze gebeurtenissen maken van een kind geen kwetsbare persoon, maar dit zijn wel periodes die een beroep doen op de veerkracht van kinderen. In onze regio zijn we alert op deze momenten en anticiperen we hierop.</p> <p><i>Wij hanteren een brede(re) definitie van de ontwikkeling van kinderen en vergroten onze kennis van ontwikkel(stadia) van kinderen, zodat wij kinderen niet onterecht het label 'afwijkend', 'speciaal' of 'kwetsbaar' toekennen. Leerlingen krijgen de kans zich op hun eigen tempo en op de eigen manier te ontwikkelen met hoofd, hart en handen. We kijken samen met kind en ouders naar de ontwikkel- en ondersteuningsbehoeften om de ontwikkeldoelen te realiseren. Zo ontstaat meer ruimte voor onze jeugdigen om de eigen potentie te ontdekken, te ontwikkelen en ermee om te gaan. In de woorden van prof. Jelle Jolles: "Een langzaam groeiende boom kan uiteindelijk de hoogste boom worden."</i></p> <p>Wij weten welke (context)factoren veerkracht vergroten, zoals veel sociale contacten, een groene omgeving, sporten en creatief bezig zijn en maken deze toegankelijk voor alle jeugdigen. We investeren, samen met onze regionale partners, zoals vastgelegd in ons Veerkrachtpact, in de omgeving waarin onze leerlingen Samen Leren Leven: in de scholen, de wijken, de sportcomplexen.</p>

Klassikale competentietraining

De wijkgerichte individuele competentietraining voor leerlingen in de basisschoolleeftijd is een initiatief van de gemeenten Alkmaar en Heerhugowaard dat is gericht op versterken van het zelfvertrouwen, ontwikkelen van een eigen identiteit en vergroten van sociale vaardigheden. Deze training willen we ook klassikaal in gaan zetten. Op deze manier investeren we in welbevinden in de klas én van individuele kinderen. Daarnaast willen we een effectief alternatief aanbieden voor de individuele kinderen, die buiten school om nog iets extra's nodig hebben op het vlak van weerbaarheid en sociale vaardigheden. Deze aanpak blijkt zeer effectief in combinatie met de training 'Wegwijs in Gedrag'.

Hoe belangrijk het is dat vroeg signaleren niet verwordt tot vroeg problematiseren

Wij werken over de grenzen van organisaties samen om de veerkracht van jeugdigen te versterken, een ambitie die is bekrachtigd in het Veerkrachtpact. Een voorbeeld waar we dit doen is in de werkgroep 'Jonge Kind'. Samen met collega's van voor- en vroegschoolse opvang streven we ernaar dat kinderen hulp vragen normaal gaan vinden, zodat we ze kunnen antwoorden zonder meteen te problematiseren of stigmatiseren. We zoeken manieren om de pedagogische alliantie te versterken om te voorkomen dat de ontwikkeling van een kind stagneert, het kind uitvalt en/of specialistische ondersteuning nodig heeft. Vroeg signaleren leidt op die manier niet tot vroeg problematiseren. Leerlingen krijgen zo veel en vaak mogelijk de kans om zich in de eigen 'normale' leefwereld te blijven ontwikkelen.

4.2.2 Meer regie voor leerkrachten

Doelen	Hoe
Leerkrachten (IB'ers, pedagogisch medewerkers, coaches, zorgcoördinatoren) voelen zich beter gehoord, gezien en ondersteund om verschil te maken.	<p>Leerkrachten hebben de regie over het onderwijsleerproces en zijn in staat het verschil te maken. Daarvoor creëren alle deelnemers van het samenwerkingsverband een context waarin regie nemen vanzelfsprekend is. Dit vereist een cultuur waarin we leerkrachten vragen wat zij nodig hebben om hun werk zo goed mogelijk te kunnen doen. Het is aan ons om te luisteren. We zullen de stap voor leerkrachten naar het samenwerkingsverband (beschikbare kennis en expertise en ook de activiteiten die we organiseren) proberen te verkleinen. Want regie en eigenaarschap betekent niet dat je er alleen voor staat.</p> <p>Het is belangrijk dat iedereen leert om tijdig hulp te vragen. We wachten dus niet tot het niet meer gaat, maar signaleren vroegtijdig wanneer we zorgen hebben, het niet weten, of dat er iets extra's nodig is. Leerkrachten (en ook ouders en leerlingen) moeten zich uitgenodigd voelen die hulpvraag te kunnen stellen. We verwachten dat we samen in staat zijn om voor elke leerling verschil te maken. Dat lukt alleen als we in verbinding zijn en nieuwsgierig zijn naar elkaar.</p>

Training Wegwijs in gedrag voor leerkrachten

In 2019-2021 zijn we gestart met de trainingen 'Wegwijs in gedrag' voor leerkrachten en de aanvullende training voor intern begeleiders, schoolleiders, bestuurders en consulenten. Tijdens de training onderzoeken deelnemers de verschillende perspectieven van gedrag: het perspectief van jou als leerkracht, IB'er, directeur of bestuurder, van jou als leerling, ouder of andere personen en factoren die belangrijk zijn voor de leerling. Deelnemers krijgen inzicht in de dynamiek en interacties die van invloed zijn in de klas, thuis en in de omgeving van de leerling. Door de training krijgen deelnemers meer regie over passende interventies in het dagelijkse werk waardoor zij minder handelingsverlegen zijn en minder stress ervaren.

Een oud-deelnemer over de training: *"De training 'Wegwijs in gedrag' maakt je bewust van het feit dat je aannames doet en laat zien dat je altijd goed moet kijken naar het kind als individu. En dat je je oordeel of ervaring los mag laten. Iedereen die rondom het kind betrokken is, kijkt met andere ogen naar de situatie. Alles heeft invloed. En geen situatie is gelijk."*

Voorbeeld

4.2.3 Vergroten van het lerend vermogen van ons netwerk

Doelen	Hoe
<p>We leren van elkaar hoe we inclusiever onderwijs kunnen vormgeven (rekening houdend met verschillende contexten).</p>	<p>Er zijn diverse routes/scenario's naar inclusiever onderwijs, waarbij de eerste stap is dat steeds meer scholen in het samenwerkingsverband inclusiever gaan werken. Er zijn al prachtige voorbeelden van scholen die dit doen en laten zien hoe goed de kinderen uit het reguliere onderwijs hierop reageren. Dergelijke voorbeelden kunnen een inspirerende kracht hebben voor scholen die open staan voor meer inclusie. In de komende jaren maken we deze voorbeelden zichtbaar voor iedereen binnen ons samenwerkingsverband. De infrastructuur daarvoor is aanwezig, zoals de werkgebieden en de netwerkgroepen waarin we samenwerken (zie deel 2). Het helpt hierbij als we slimmer worden om lokale en regionale kennis te ontsluiten zodat meer mensen daar gebruik van kunnen maken.</p> <p>Hierbij zullen we samen onderzoeken hoe 'anders organiseren' ons helpt om inclusiever onderwijs (binnen het regulier onderwijs - de werkgebieden) succesvol te maken. We willen voorkomen dat kinderen naar speciaal onderwijs worden verwezen, door de ondersteuning op de reguliere scholen in samenhang met de scholen van een werkgebied te versterken, waar nodig met expertise van het speciaal onderwijs. Het streven is dat speciaal onderwijs onderdeel wordt van een werkgebied.</p> <p>Ook gaan we kijken hoe kinderen begeleid terug kunnen stromen van speciaal (basis)onderwijs naar regulier. Wanneer het echt niet anders kan zal een verwijzing naar speciaal (basis)onderwijs in principe tijdelijk zijn.</p> <p>Dit is een uitdaging waarin we moeten blijven samenwerken en al lerend en onderzoekend steeds naar nieuwe wegen moeten blijven zoeken. De voorbeelden zijn er, de lessen hieruit maken we nog te weinig inzichtelijk. We zullen de goede voorbeelden dan ook moeten onderzoeken: waarom werkt het daar? Hoe werkt het daar? Wat kunnen anderen daarvan leren? Maar ook, wat werkt niet? Zodat de ervaring op de ene plek een vliegwiel op een andere plek kan zijn. Van daaruit kunnen we inclusiever onderwijs stap voor stap verder vormgeven.</p>

'Samen Leren Leven', een gezamenlijke ambitie en gedeelde verantwoordelijkheid

De netwerkgroep 'Samen Leren Leven' monitort, versnelt, veroorzaakt en begeleidt waar nodig de beweging naar inclusiever en thuisnabij onderwijs. Dit doet zij door een ontmoetingsplaats te zijn voor mensen die van gedachten willen wisselen over inclusiever onderwijs, voorbeelden met elkaar willen delen om betekenis te geven aan inclusiever onderwijs, vragen willen stellen en gezamenlijke initiatieven willen nemen. De netwerkgroep brengt mensen bij elkaar die gezamenlijk de verantwoordelijkheid willen nemen voor onze ambitie om inclusiever te willen werken.

Veel collega's in ons netwerk hebben zich verbonden aan deze ambitie. Daarom werkt de netwerkgroep met een binnen- en een buitenkring. De binnenkring organiseert ontmoetingen waar iedereen in ons netwerk van kan profiteren, zoals de conferentie 'Samen Leren Leven' die in september 2022 plaatsvindt. De buitenkring deelt signalen en ideeën uit ons netwerk die van invloed zijn op het realiseren van onze ambitie ['Samen Leren Leven'](#).

4.2.4 Samen verder ontwikkelen van onze vaardigheden om samen te werken (en leven)

Doelen	Hoe
We willen nog beter leren samen werken zodat we altijd het belang van de leerling voorop houden. We stellen de gezonde en wederkerige interacties met het kind centraal.	Om samen te werken is het cruciaal dat we elkaars perspectief begrijpen en betrekken bij onze eigen overwegingen. Een van de meest fundamentele vragen is hoe we erin slagen om echt gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor het 'perspectief voor ieder kind'. Elkaar blijven bevragen, naar elkaar luisteren en jezelf uitspreken zijn hierbij voorwaardelijk. Dat betekent dat we de komende jaren bewust(er) gaan werken aan en reflecteren op onze samenwerkingsvaardigheden. De uitdaging is om elkaar uit te nodigen vanuit een onderzoekende houding: vragen stellen, nieuwsgierig zijn, oplossingsgericht blijven denken en alvast (durven) beginnen, ook al is nog niet alles duidelijk. We zijn hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk en dus is er niemand alleen op aanspreekbaar. Daarom zullen we in de komende jaren ook inzetten op georganiseerde reflectie.

De stem van de leerling wordt overal gehoord

Sinds schooljaar 2020-2021 organiseert PPO-NK jaarlijks één of meerdere pop-upleerlingenraden. In deze bijeenkomsten bevragen we kinderen hoe zij aankijken tegen inclusie en hoe we dat samen vormgeven. Hoe voelt het als een vriendje uit de buurt naar een andere school moet? Wat is ervoor nodig om hem of haar toch naar de school in de buurt te laten gaan? Wordt de school daar leuker en leerzamer van? De opbrengsten van de gesprekken met leerlingen worden vastgelegd in een tekening. Deze tekening verrijken we ieder jaar en gebruiken we weer als input voor de gesprekken met leerlingen in de volgende jaren. Wat we leren van kinderen gebruiken we uiteraard voor hoe we ons samenwerkingsverband ontwikkelen en delen we op zoveel mogelijk plekken.

Voorbeeld

4.2.5 Inclusiever en adaptiever werken in onze werkgebieden (lokaal anticiperen)

Doelen	Hoe
We (blijven) lokale oplossingen maken zodat alle leerlingen thuisnabij onderwijs krijgen.	<p>We streven naar inclusiever onderwijs. Dit kan van plek tot plek verschillen, want het is afhankelijk van het kind, de ouders en de lokale onderwijscontext. Het is de uitkomst van een proces van (onder)zoeken en de puzzel op die plek passend maken. De bereidwilligheid en samenwerking in de werkgebieden is cruciaal. Dat betekent dat we inclusiever onderwijs lokaal laten aansluiten door maatwerk en doelmatige inzet van ondersteuning en middelen. Het is hierbij zaak alert te zijn en extra aandacht te besteden aan plekken waar het nog niet goed verloopt.</p> <p>Niet elke school hoeft een alleskunner te zijn maar samen met alle scholen van een werkgebied en aangesloten school voor S(B)O kunnen we vrijwel alles.</p> <p>We zullen in de komende jaren elk werkgebied vragen samen vorm te geven aan inclusiever onderwijs. Door scholen samen uit te nodigen stappen te zetten en daar (ook financieel) de juiste voorwaarden voor te creëren. Hierbij is het belangrijk dat we ons netwerk in de werkgebieden nog beter zichtbaar maken. Wie kan je waarvoor benaderen? Waar zit welke kennis en expertise? Durven we voor lokale oplossingen te gaan? Het helpt als we in de (huidige) netwerkgroepen meer mensen uitnodigen uit het reguliere onderwijs en netwerkgroepen uitdagen om meer naar de werkgebieden toe te gaan.</p>

Een helder perspectief voor leerlingen die leren door te doen

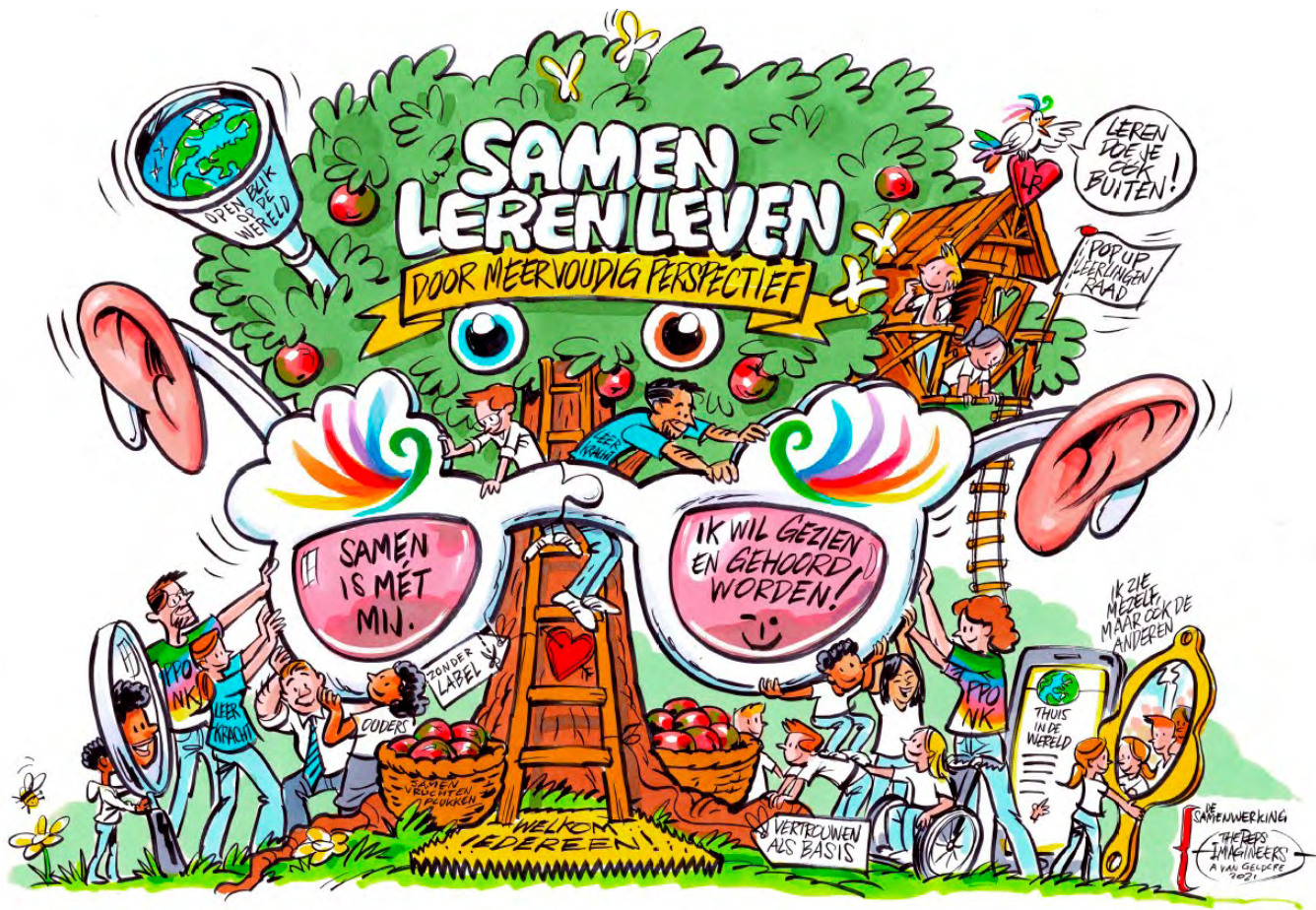
In de werkgebieden Langedijk en Alkmaar-Zuid werken scholen al een aantal jaren intensief samen in de projecten Hands-On! en Skill8. In deze projecten werken groep-8-leerlingen met uitstroomperspectief vmbo-bb of praktijkonderwijs aan hun taal-, reken- en studievoordigheden via concrete praktijkervaringen: echt leren door te doen, leren met je handen! Kinderen die hebben meegedaan kijken zelfverzekerder naar de toekomst en veel kinderen weten door de hands-on benadering waar ze na de basisschool naartoe willen.

Lokaal anticiperen zodat hoogbegaafde kinderen thuisnabij onderwijs kunnen volgen

Het doel is dat alle kinderen met hoogbegaafdheid onderwijs kunnen volgen in het eigen werkgebied. Het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen vindt dan ook plaats op de eigen school. Het klassenmanagement, het pedagogisch en didactisch klimaat zijn op iedere school dusdanig op orde dat er slechts een heel beperkt aantal specifieke voorzieningen nodig is. Deze zijn verspreid over het werkgebied of een combinatie van werkgebieden en bedoeld voor die leerlingen die in contact met gelijkgestemden leren om te leren, executieve vaardigheden ontwikkelen en zich, door te leren samenwerken, verder kunnen ontplooiën.

Voor het organiseren van dit inclusievere onderwijs rondom de ondersteuningsvragen die spelen bij hoogbegaafdheid zetten we de structuur van de werkgebieden in. Dat betekent dat er minimaal één school is in elk werkgebied of combinatie van werkgebieden die in staat is om kinderen die hoogbegaafd zijn met extra ondersteuningsvragen passend onderwijs te bieden. We lichten daarbij 'good practices' uit en gebruiken deze om verschillende werkgebieden te inspireren. Wat gaat goed en wat nemen we vanuit de eigen praktijk over in de andere werkgebieden? Elk werkgebied stelt de komende periode een op het eigen werkgebied toegespitst ontwikkelplan rondom hoogbegaafdheid op, gesteund door de [netwerkgroep hoogbegaafdheid](#).

Afbeelding 2: de tekening die is gemaakt n.a.v. de opbrengsten van de gesprekken over inclusie met kinderen uit ons samenwerkingsverband.

5. Eindigen met een begin

We begonnen dit Ondersteuningsplan met Artikel 1 uit de grondwet. Of beter gezegd met vier vragen: dit is toch een Ondersteuningsplan? Moeten we het niet over de Wet op passend onderwijs hebben? De grondwet is toch tamelijk abstract? Het Ondersteuningsplan moet toch vooral concreet zijn? Het antwoord is drie keer ja en één keer nee. De laatste vraag is dus een nee. Dit Ondersteuningsplan is bedoeld om richting te geven aan onze ontwikkeling, die we planmatig en flexibel vormgeven. Dit plan beschrijft de richting waarbinnen we onze initiatieven de komende jaren in onze jaarplannen zullen uitwerken.

Het 'Wat gaan we doen?' laten we in dit Ondersteuningsplan dan ook buiten beschouwing. Dat geven we vorm in onze jaarplannen. Voor een belangrijk deel laten we dit over aan de inzichten, wensen en ideeën die er binnen ons netwerk aanwezig zijn en nog ontwikkeld worden. Als luisteren naar leerlingen, ouders en leerkrachten belangrijk is, we meer van elkaar willen (en kunnen) leren, we beter willen leren samenwerken en oplossingen lokaal gemaakt moeten worden dan past een zekere terughoudendheid in de planmatigheid die we toepassen in een meerjarenplan. Wel willen we onze ontwikkelingsrichting uitspreken, een richting die velen, naar wij verwachten, en ook al hebben gemerkt, zullen herkennen. We zijn met elkaar al een tijdje onderweg.

Dit Ondersteuningsplan is ook een oproep aan ons allemaal om nieuwe dingen mogelijk te maken. Het is een oproep om mee te doen, een oproep om coproductent te worden van onze samenwerking. Samen leggen we de lat zo hoog mogelijk. Daar hebben onze kinderen en hun ouders recht op. En eerlijk gezegd: wij zelf toch ook?!

Hoe wij samen werken

In dit deel laten we zien hoe we samen met ouders, kinderen en partners toewerken naar een ‘dekkend netwerk’ en ervoor zorgen dat we besluiten nemen vanuit een ‘meervoudig perspectief’.

Deel 2

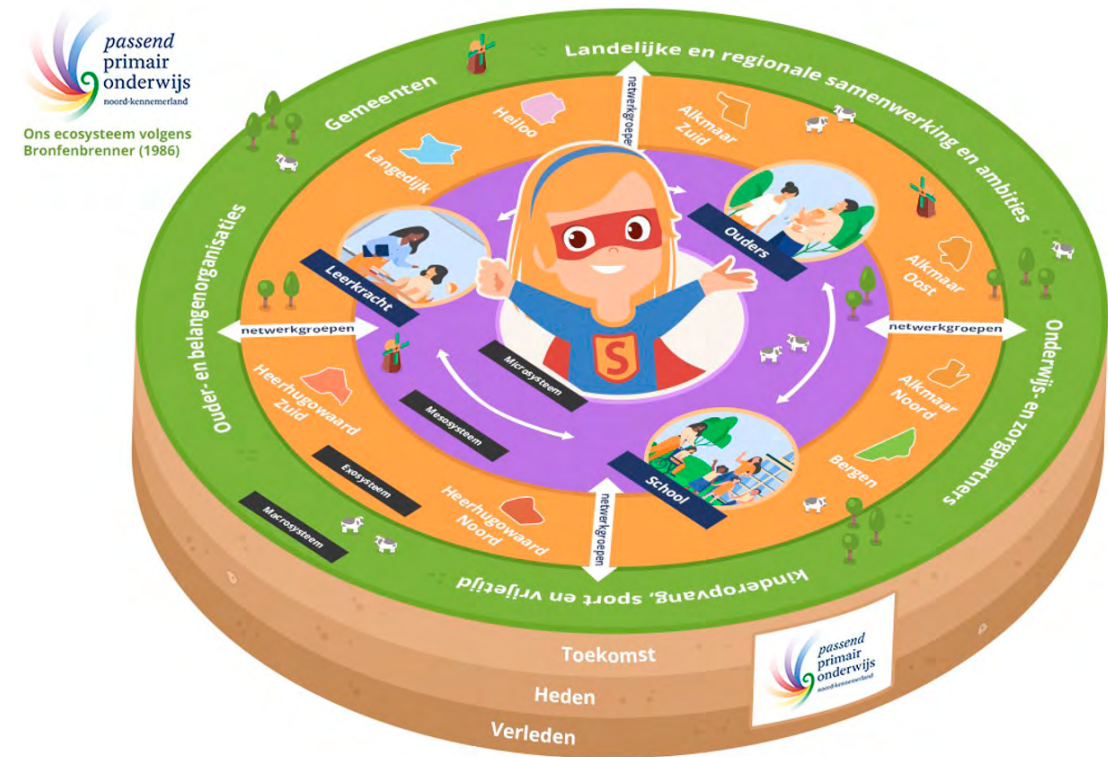
Hoe wij samen werken

In dit deel schetsen we de manier waarop we een ‘dekkend netwerk’ realiseren en hoe we als organisatienetwerk met elkaar omgaan. We laten zien hoe we samen met ouders, kinderen en partners ons netwerk ontwikkelen en hoe we zorgen dat we vanuit een ‘meervoudig perspectief’ besluiten nemen. We beschrijven hoe wij georganiseerd zijn, hoe we onze organisatie aanpassen aan onze ambities en hoe wij samen werken. Daarnaast gaan we in op de governance van het samenwerkingsverband (hoe de organisatiestructuur in elkaar zit) en geven we een toelichting op de rechten en verantwoordelijkheden van diverse partijen binnen ons netwerk.

6. De organisatie van ons netwerk, ons ecosysteem

Zoals in deel 1 van dit Ondersteuningsplan is geschetst werken wij samen als binnen een ecosysteem, waarin iedereen vanuit de eigen rol en plek het verschil kan maken voor de kinderen in ons samenwerkingsverband en voor elkaar. In afbeelding 2 is ons ecosysteem (nogmaals) schematisch weergegeven. De manier waarop wij ons systeem hebben opgebouwd is afgeleid van het ecologisch model van Bronfenbrenner. Dit model beschrijft hoe de (sociale) omgeving van invloed is op de ontwikkeling van mensen.

Ons samenwerkingsverband kent een organische, platte structuur van cirkels. Iedereen vervult een eigen unieke rol met duidelijk gedefinieerde verantwoordelijkheden. Het model bestaat uit drie cirkels rondom onze leerlingen die samen de omgeving vormen waarin zij leren en zich ontwikkelen. Elke volgende cirkel staat iets meer op afstand van het kind, maar is essentieel om een dekkend netwerk te kunnen vormen voor alle kinderen in onze regio.

Afbeelding 3: Dit is een weergave van ons ecosysteem, gebaseerd op het ecologische model van Bronfenbrenner. Het laat zien hoe alle betrokkenen in ons netwerk kunnen bijdragen aan het perspectief van het kind. Het laat ook zien dat de kwaliteit van de interacties (begrijpen we elkaar?) en samenspel tussen de niveaus bepalen hoe succesvol we zijn.

6.1 De pedagogische alliantie

Het kind en de interacties met zijn omgeving staan centraal in ons ecosysteem (de paarse cirkel in afbeelding 2). De leefwereld van het kind wordt gevormd door de plekken waar het kind opgroeit: thuis en school. Voor de gezonde ontwikkeling is het nodig dat ouders, leerkrachten en school een pedagogische alliantie vormen om de ontwikkeling en het opgroeien te ondersteunen. Deze alliantie is primair verantwoordelijk om in dialoog vanuit een meervoudig perspectief passend onderwijs te bieden voor het kind. De deelnemers in deze alliantie hebben direct invloed op de leefwereld van het kind. Ons werk is erop gericht deze pedagogische alliantie rondom de leerling te versterken.

6.2 Werken in werkgebieden

De 95 reguliere basisscholen in ons samenwerkingsverband zijn geclusterd in acht geografische werkgebieden. Dit is weergegeven in de oranje cirkel van afbeelding 2. In de werkgebieden werken scholen intensief samen om een dekkend netwerk te realiseren, zodat elk kind met plezier kan leren en vriendjes kan maken in de buurt. De ambitie die we hebben is dat elk van deze werkgebieden inclusiever wordt, zodat elke leerling thuisnabij onderwijs krijgt. Daarvoor zullen de scholen voor speciaal (basis)onderwijs gaan participeren in de werkgebieden.

In de acht wijk- en dorpsgerichte werkgebieden werken alle scholen samen, over de muren van de schoolbesturen heen. Per werkgebied ondersteunt één consultant als verbindende factor de scholen. In ieder werkgebied leren de scholen met en van elkaar. Naast de consultant heeft ieder werkgebied één of meerdere jeugd- en gezinscoaches. Ook wordt nauw samengewerkt met leerplichtambtenaren en andere partners uit ons netwerk. Schoolleiders, intern begeleiders, consultants en jeugd- en gezinscoaches van een werkgebied komen ten minste elke vier maanden bij elkaar om ontwikkelingen te bespreken en plannen te maken voor de verdere ontwikkeling van het werkgebied. Onderwerpen die langskomen zijn: het aantal ondersteuningsvragen, dekkend netwerk, inclusiever onderwijs, zorgplicht, plaatsing, verwijzing en terug verwijzing, de inzet van de inclusieondersteuner (zie par. 11.4.1), de multidisciplinaire overleggen en de besteding van middelen. Maar ook regionale initiatieven staan op de agenda, zoals de ontwikkeling naar een inclusiever werkgebied, strategische (beleids)keuzes en andere relevante ontwikkelingen die de aandacht vragen.

Budgetten per werkgebied

De besteding van financiële middelen is voor een deel gekoppeld aan de werkgebieden: elk werkgebied heeft een eigen budget voor extra ondersteuning van kinderen en kan hiermee specifieke activiteiten-op-maat ontwikkelen, die passen bij de gezamenlijke opdracht van het samenwerkingsverband. Scholen kunnen direct een beroep doen op middelen, zodat er snel gehandeld kan worden. Ze kunnen er ook voor kiezen om budgetten school overstijgend in te zetten voor een gezamenlijke aanpak voor een specifieke groep kinderen of voor innovaties in passend onderwijs. Samen met de directeurs en intern begeleiders zijn de consultants verantwoordelijk voor een doelmatige inzet van deze middelen via een plan van aanpak en het TOP dossier (zie par. 11.4). De netwerkgroepen binnen de werkgebieden (zie hieronder voor een toelichting op de netwerkgroepen) monitoren de voortgang van de besteding van middelen en adviseren de directeur-bestuurder van PPO-NK. De beleidskaders worden jaarlijks met de netwerkgroepen vastgelegd in een memo; de laatste versie vindt u [hier](#).

6.3 Het Virtueel Expertise Cluster

Het virtueel expertisecluster brengt de expertise bij elkaar uit specifieke onderwijsvoorzieningen, disciplines en netwerkpartners (zoals inclusieondersteuning, het schoolmaatschappelijk werk, de Centra voor Jeugd & Gezin, het speciaal (basis)onderwijs, de integrale vroeghulp). In het virtueel expertisecluster voeren zij regelmatig overleg en bundelen zij de krachten en deskundigheid op het gebied van extra ondersteuning van leerlingen. De ambitie is deze deskundigheid te integreren in de werkgebieden, zodat reguliere scholen hier makkelijker gebruik van kunnen maken en leerlingen minder snel naar een speciale voorziening hoeven te worden verwezen. We willen flexibele en integrale oplossingen bieden voor alle specialistische ondersteuningsvragen van kinderen, ouders en scholen. Het samenwerkingsverband organiseert en begeleidt de samenwerking, zodat we een dekkend netwerk van passend onderwijs kunnen bieden.

Het virtueel expertisecluster heeft als doel bij te dragen aan onze ambitie 'Samen Leren Leven' door:

- Onderwijsondersteuning waar mogelijk dicht bij het regulier onderwijs te organiseren;
- Kennis en ervaringen in het samenwerkingsverband uit te wisselen, zodat meer leerlingen op een reguliere school ondersteund kunnen worden;
- Bij te dragen aan het beperken van de instroom in het speciaal onderwijs en onderwijszorgarrangementen, en de terugstroom naar het regulier onderwijs te bevorderen.

6.4 Samen ontwikkelen in netwerkgroepen

Om de leefwereld van kinderen, ouders en professionals leidend te laten zijn in de ontwikkeling van ons samenwerkingsverband, werken wij in netwerkgroepen. De witte pijlen in afbeelding 2 laten zien dat deze netwerkgroepen verschillende 'niveaus' in ons ecosysteem met elkaar verbinden. In elke netwerkgroep staat steeds een actueel onderwerp centraal dat bijdraagt aan het realiseren van passend onderwijs voor ieder kind. Zo mogelijk denkt een netwerkgroep mee over het realiseren van passend onderwijs voor een specifieke groep kinderen (zoals nieuwkomers of kinderen die

hoogbegaafd zijn) of denkt de netwerkgroep mee over het realiseren van passend onderwijs in kwetsbare periodes in het leven van een kind (denk aan de overgang van basisschool naar middelbare school of de overstap naar een andere school).

Netwerkgroepen kunnen tijdelijk van aard zijn of langer blijven bestaan, afhankelijk van de opdracht en het centrale thema. Dit wordt in samenspraak met de directeur-bestuurder van PPO-NK, op basis van het Ondersteuningsplan en de jaarplannen, bepaald. De samenstelling van de netwerkgroepen is divers, met vertegenwoordigers van verschillende organisaties en belanghebbenden uit ons netwerk. Ze kunnen bestaan uit ouders, leerkrachten, intern begeleiders, zorgcoördinatoren, medewerkers van gemeenten, zorgpartners en bestuurders. Op deze manier zorgen we dat ons samenwerkingsverband zich inhoudelijk kan blijven ontwikkelen op basis van ontmoetingen en het delen en verbinden van perspectieven. De netwerkgroepen wisselen inhoudelijke expertise uit, adviseren de directeur-bestuurder over strategische keuzes, doen indien gewenst beleidsvoorstellen en hebben een signaalfunctie in ons netwerk. Een overzicht van onze huidige netwerkgroepen vind je [hier](#).

6.5 Samenwerking met onze partners

We werken nauw samen met onze partners op regionaal en landelijk niveau. Dit is weergegeven in de buitenste groene cirkel van ons ecosysteem. De afspraken die hier worden gemaakt, bieden houvast voor de samenwerking in ons netwerk. Regionaal worden afspraken vastgelegd met gemeenten, zorgpartners, ouder- en belangenorganisaties en onderwijspartners over de gezamenlijke koers voor de komende jaren. Denk aan de [Uitvoeringsagenda](#) en het [Veerkracht

act](#).

Het samenwerkingsverband werkt samen met collega-samenwerkingsverbanden, cluster 1 en 2, leerkrachten-opleidingen en landelijke netwerken. De samenwerking met ouders en gemeenten beschrijven we in hoofdstuk 7 en 8.

6.5.1 Collega-samenwerkingsverbanden

Met de samenwerkingsverbanden in de directe omgeving (PO en VO) onderhouden wij intensieve relaties. Op operationeel niveau maken we afspraken over grensverkeer en toelaatbaarheidsverklaringen voor het speciaal onderwijs. Op beleidsniveau zoeken we afstemming rondom toewijzing, procedures en kwaliteitszorg. De directeur-bestuurder is lid van het landelijk netwerk voor leidinggevendend passend onderwijs (Netwerk LPO).

6.5.2 Cluster 1 en 2

We hebben afspraken met scholen die onderwijsarrangementen bieden aan kinderen die blind/slechtziend zijn (cluster 1) of kinderen die doof/slechthorend zijn of een spraak/taalprobleem hebben (cluster 2). Voor leerlingen met auditieve, taal- en communicatieproblemen zijn afspraken gemaakt met de ambulante begeleiding van Viertaal. Met elkaar bekijken we wat de beste onderwijsondersteuning is voor een leerling, wie deze het beste kan bieden en op welke manier. Op verzoek leveren de onderwijsaanbieders binnen de samenwerkende scholen van cluster 1 en cluster 2 hun expertise.

6.5.3 Leerkrachtenopleidingen

Een belangrijke partner zijn de leerkrachtenopleidingen. Het is van groot belang dat startende leerkrachten goed zijn toegerust voor passend onderwijs. Waar mogelijk leveren we een actieve bijdrage aan de (beroepenveldcommissies van) leerkrachtenopleidingen in de regio.

6.5.4 Landelijke netwerken

We stemmen af met landelijke partners zoals de PO-raad, de vereniging van leidinggevendend passend onderwijs, de 'Aanpak Met Andere Ogen', het netwerk van samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, ouderverenigingen, landelijke onderwijs(zorg)consulenten en diverse kennisnetwerken.

6.6 Communicatie

Scholen, schoolbesturen, gemeenten en (zorg)organisaties werken op veel terreinen met elkaar samen. Het werk brengt met zich mee dat we met veel uiteenlopende doelgroepen communiceren. Per doelgroep wordt steeds goed nagedacht over informatiebehoefte, boodschap en middel. De bijdrage die communicatie kan leveren is divers en ligt vooral in het organiseren van draagvlak voor de gezamenlijke doelen vanuit het Ondersteuningsplan, het uitwisselen en stroomlijnen van informatie, faciliteren van professionals en het samenbrengen van partijen. Het samenwerkingsverband heeft een digitale, adaptieve community/ leer-werkplaats ingericht om samenwerking tussen en binnen verschillende groepen mogelijk te maken. Deze community is onderdeel van de website. De website zien we als onze boekenkast voor iedereen die bij ons samenwerkingsverband betrokken is, of meer over ons wil weten.

6.7 Klachten, bezwaren, geschillen

Wij doen er alles aan om te voorkomen dat discussies van het samenwerkingsverband met ouders, scholen of schoolbesturen uitlopen op een formele procedure. Mocht het toch onvermijdelijk zijn, dan zijn er binnen het samenwerkingsverband diverse procedures om er met de partijen zo goed mogelijk uit te komen.

6.7.1 Klachten en bezwaren

Een klacht betekent dat er mogelijk onduidelijkheid bestaat over de juiste ondersteuning voor een kind, de communicatie, onze werkwijze of dienstverlening. Daartoe hanteren wij een klachtenregeling. Wanneer ouders of medewerkers een klacht hebben, kunnen zij contact op nemen met de klachtenfunctionaris van het samenwerkingsverband. Zij gaat met de klager in gesprek en onderzoekt in nauw overleg de verschillende oplossingsrichtingen en mogelijkheden. De bedoeling is uiteraard om er samen uit te komen. Indien gewenst kan de klager zich ook wenden tot de externe klachtenfunctionaris van de GGD of de onafhankelijke Landelijke Klachtencommissie Onderwijs. We hebben ook een externe vertrouwenspersoon.

6.7.2 Onderlinge geschillen

Bij onderlinge geschillen tussen de deelnemende schoolbesturen van het samenwerkingsverband, kunnen een of meerdere schoolbesturen het geschil voorleggen aan de landelijk ingestelde geschillencommissie. Daarvoor zijn regels afgesproken:

1. Eerst zoeken de schoolbesturen in onderling overleg naar een oplossing voor het geschil. Het bestuur van het samenwerkingsverband stimuleert dit overleg;
2. Als dat niet lukt, schakelt het bestuur van het samenwerkingsverband een mediator in;
3. Leidt mediatie niet tot een oplossing, dan mag elk schoolbestuur dat betrokken is bij het geschil dit voorleggen aan de geschillencommissie.

6.7.3 Geschillen medezeggenschap

Het samenwerkingsverband is voor geschillen in de medezeggenschap aangesloten bij de Landelijke Geschillencommissie. Bij het ontstaan van een geschil volgen we de procedure zoals vastgelegd in de Wet Medezeggenschap op Scholen.

7. Samenwerking met ouders

Ouders zijn de eerstverantwoordelijken voor het welbevinden en de ontwikkeling van hun kind. Wij beschouwen hen als gelijkwaardige partners. Passend onderwijs staat of valt daarom met een goede samenwerking tussen het kind, de ouders en de school.

Ouders en school hebben hetzelfde doel: samen een omgeving creëren waarin het kind zich optimaal kan ontwikkelen. Een goed samenspel tussen ouders en school, waarbij beide perspectieven gehoord en gedeeld kunnen worden, is hierin essentieel. Ouders zijn een belangrijke informatiebron voor de school, kunnen meedenken en zorgen delen, en zijn onmisbaar om een gezamenlijk plan te kunnen maken voor hun kind, een plan van ouders, school en kind samen.

Het multidisciplinair overleg (MDO) is het overleg waarin alle perspectieven op de ontwikkeling met elkaar besproken worden. In deze overleggen worden de perspectieven samengebracht onder regie van een consultant, zodat vanuit een meervoudig perspectief gekeken kan worden wat nodig is, waaraan gewerkt moet worden en hoe we dat gaan doen. Op van tevoren afgesproken momenten evalueren we de uitvoering en het resultaat van het plan van aanpak en stellen we deze waar nodig bij. We gebruiken hiervoor het [TOP dossier](#) dat gedeeld wordt met ouders en waarmee zij moeten instemmen.

7.1 Het Oudersteunpunt

Om ouders te steunen in hun rol als gelijkwaardig partner, naast school en andere professionals, is samen met ouders het Oudersteunpunt opgericht. Hiermee zijn we gestart in 2018. Ons samenwerkingsverband heeft met de opgedane ervaring meegedacht over de [landelijke richtlijn Oudersteunpunten](#).

Het Oudersteunpunt heeft als doelen:

Informereren: het steunpunt biedt informatie over passend onderwijs in het algemeen en over de regionale uitwerking daarvan. Ouders kennen de rechten en plichten van partners in het samenwerkingsverband en weten welke mogelijkheden voor ondersteuning er zijn.

Steunen: het Oudersteunpunt is de plek waar ouders zorgen kunnen delen en zich gesteund weten in een vertrouwde en veilige setting. Zij kunnen ervaringen uitwisselen met andere ouders en worden geholpen door ervaringsdeskundigen (buddy's). Het Oudersteunpunt doet er alles aan om ouders een fijne 'ouderervaring' te geven. Dit is essentieel in een periode waarin de ontwikkeling en het welzijn van hun kind misschien niet vanzelfsprekend is.

Signaleren: het Oudersteunpunt is de plek waar ouders hun ervaringen met passend onderwijs delen. Het Oudersteunpunt bundelt deze ervaringen en deelt ze binnen het samenwerkingsverband. De ervaringen van ouders kunnen op die manier direct meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van passend onderwijs.

Wilt u meer weten over het Oudersteunpunt? Dan vindt u [hier](#) een informatief filmpje. Ook vindt u meer informatie op de website van ons [Oudersteunpunt](#).

Vertel en luister

“Zo mooi hoe open iedereen naar elkaar is en hoe eigenlijk een vrij simpele opdracht (vertel en luister) zoveel kan brengen. Hoe fijn ook de herkenning en dan is echt luisteren ook helemaal niet moeilijk. Ik vond het heel mooi om te merken dat het niet uitmaakt waarom je kind passend onderwijs nodig heeft en je je zorgen als ouder hebt, je hebt allemaal hetzelfde doel en ook dezelfde uitdagingen.”

- Een ouder over het Oudersteunpunt

8. Samenwerking met gemeenten

Passend onderwijs en jeugdhulp gaan hand in hand, zodat elke leerling het onderwijs en de zorg krijgt die nodig zijn. Dit vraagt dat gemeenten en samenwerkingsverband op alle niveaus in ons netwerk samen optrekken en goed afstemmen. De afgelopen jaren is het gelukt steeds meer als partners samen te werken voor de kinderen in onze regio. We weten elkaar steeds gemakkelijker te vinden, verbindingen te leggen en gezamenlijk onze verantwoordelijkheid te nemen. We zijn erin geslaagd onze organisatienetwerken met elkaar te verbinden tot een lerend regionaal netwerk waarin we leren van onze activiteiten en resultaten. We realiseren ons dat we bezig zijn met een transitie. We maken daarom afspraken die de gewenste transitie stimuleren en faciliteren.

Dit heeft geleid tot een aantal strategische ambities die zijn vastgesteld in het 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (OOGO). In dit overleg besluiten de bestuurders van de samenwerkingsverbanden PO en VO en wethouders van de aangesloten gemeenten (Alkmaar, Bergen, Heiloo, Uitgeest, Castricum en Dijk & Waard) wat zij de komende jaren willen bereiken. Dit overleg wordt voorbereid door de regisseursgroep, waaraan een afvaardiging vanuit de gemeentes en de directeurs van de samenwerkingsverbanden PO en VO deelnemen. Ook de uitwerking van de besluiten in het OOGO en de beleidsmatige voorbereiding wordt door gemeenten en samenwerkingsverbanden gezamenlijk opgepakt in de beleidsgroep.

De gedeelde ambities zijn vastgelegd en uitgewerkt in strategische documenten, waaronder:

- *Het Veerkrachtpact*: gemeente, samenwerkingsverbanden, onderwijsbesturen (PO en VO) en kinderopvang committeren zich aan het duurzaam versterken van de veerkracht van jeugdigen (0-23 jaar) in onze regio. We begrijpen dat kinderen van nature veerkrachtig zijn, maar dat door gebeurtenissen in de context ondersteuning nodig kan zijn om deze veerkracht in te kunnen zetten. Op deze momenten is het onze taak de veerkracht te versterken. We weten dat elk kind zich op een eigen tempo en manier ontwikkelt. Dat is normaal, daar maken we ruimte voor.

- *Uitvoeringsagenda 'Onderwijs en Jeugd: Meer dan de som der delen'*, waarin we onze maatschappelijke opdracht hebben geformuleerd van een inclusievere samenleving. Gemeenten en onderwijs hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het bieden van een toekomstperspectief voor jeugdigen. Hier geven we samen invulling aan door in te zetten op:
 - o Lokaal anticiperen;
 - o Passende omgeving om in op te groeien voor elk kind;
 - o Integraal perspectief: één kind, één plan.

Deze, andere documenten en onze gezamenlijke afspraken kunt u [hier](#) vinden.

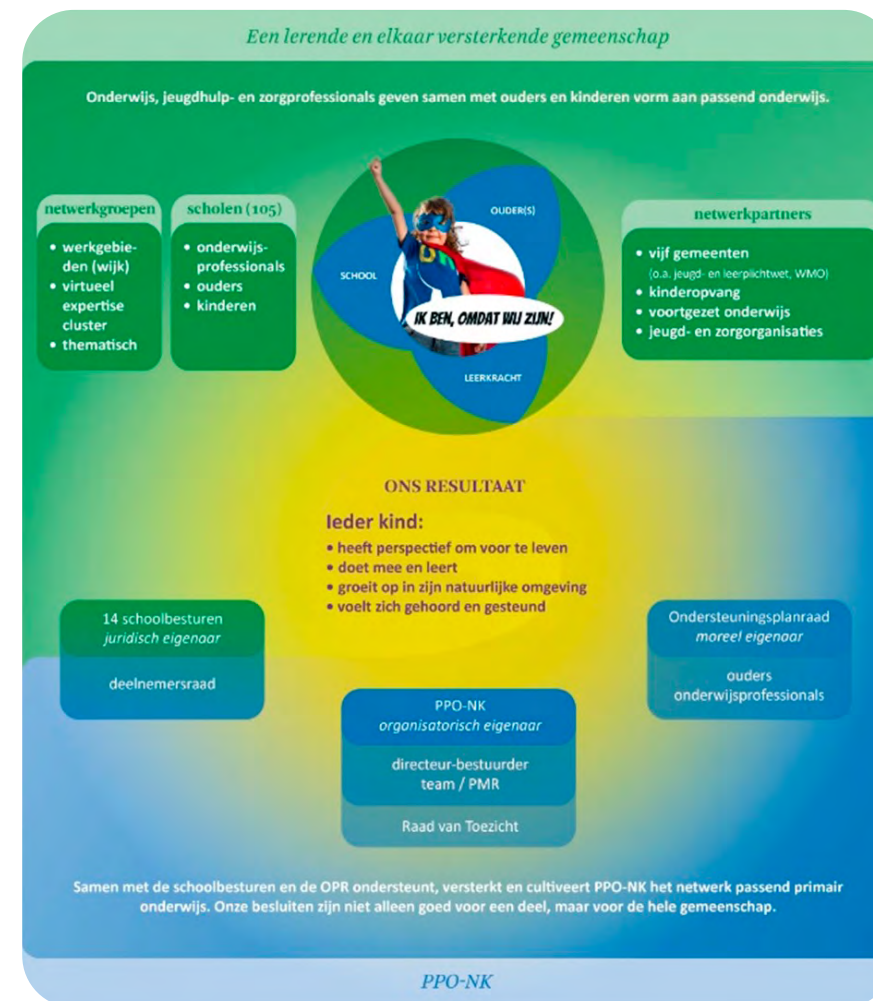
samenwerkingsverbanden gezamenlijk opgepakt in de beleidsgroep.

9. Governance en organisatiestructuur

Ons organisatienetwerk is georganiseerd als een holocratie:

- We werken samen in een platte structuur die dynamisch, transparant en lerend is;
- De zeggenschap, autoriteit en verantwoordelijkheid voor passend onderwijs wordt gedeeld door alle deelnemers in ons netwerk;
- Iedereen heeft een eigen rol met duidelijk gedefinieerde verantwoordelijkheden;
- De ambitie en de gezamenlijk opdracht staan centraal in alle activiteiten en interacties in ons netwerk.

De formele 'verticale' governancestructuur voor de juridische entiteit van PPO-NK is dienstbaar en faciliteert het organisatienetwerk zodat alle deelnemers samen voor kinderen en de gezamenlijke opdracht goede besluiten kunnen nemen en uitvoeren.

Afbeelding 4: een schematische weergave van de manier waarop onze formeel juridische governancestructuur (blauwe gedeelte onderaan) fundamenteel draagkracht biedt voor ons organisatienetwerk (bovenste groene gedeelte).

9.1 Governance en de inrichting van bestuur, toezicht en medezeggenschap

PPO-NK is een stichting die bestuurd wordt volgens het raad-van-toezicht-model. We onderscheiden de volgende rollen en verantwoordelijkheden:

- De **directeur-bestuurder** is eindverantwoordelijk voor het inhoudelijke, het personele en financiële beleid van de stichting en de kwaliteit van de samenwerking binnen het organisatienetwerk bij het realiseren van de gezamenlijke opdracht; zij is de spil in de interactie tussen de Deelnemersraad en de uitvoeringsorganisatie van het samenwerkingsverband.
- De **Deelnemersraad** bestaat uit de bestuurders van de dertien deelnemende schoolbesturen. Zij treden op als juridisch eigenaar en zijn de uitvoerders van (passend) onderwijs.
- De **Raad van Toezicht** (RvT) treedt op als werkgever van de directeur-bestuurder en houdt toezicht op de uitvoering en realisatie van de opdracht van PPO-NK.
- De **Ondersteuningsplanraad** (OPR) bestaat uit een vertegenwoordiging van ouders en onderwijsprofessionals van de deelnemende scholen en is de moreel eigenaar van passend onderwijs.
- De **Personele Medezeggenschapsraad** (PMR) bestaat uit een afvaardiging van medewerkers die in dienst zijn van het samenwerkingsverband. Via de PMR is hun formele medezeggenschap geregeld voor personele zaken van medewerkers in dienst van PPO-NK.

Gezamenlijk vormen de OPR, de Deelnemersraad en de directeur-bestuurder samen met het team PPO-NK en de Raad van Toezicht het fundament van het samenwerkingsverband dat (onderwijs) professionals, ouders, scholen en partners faciliteert en ondersteunt bij het werken aan 'Perspectief voor ieder kind'. Doel daarbij is om zo goed mogelijk samen te werken, en gezamenlijk de goede besluiten te kunnen nemen voor het realiseren van een gezond ontwikkelingsperspectief voor alle kinderen die vallen onder onze verantwoordelijkheid.

9.2 Interne organisatie

Naast de directeur-bestuurder heeft het samenwerkingsverband medewerkers in dienst met de expertises handelingsgericht arrangeren, toelaatbaarheid en trajectbegeleiding (de consulenten/het ondersteuningsteam). Daarnaast bestaat het team uit een managementassistent, een medewerker beleid & kwaliteit en een regisseur kwaliteit & bedrijfsvoering. Het vaste team heeft een omvang van 11,6 fte. De verwachting is dat deze omvang de komende jaren stabiel blijft. De omschrijvingen van de functies zijn vastgelegd in het [functieboek](#).

9.2.1 Directeur-bestuurder

De dagelijkse leiding van de organisatie is in handen van de directeur-bestuurder. Deze draagt zorg voor:

- De strategische visie en de verbinding tussen inhoud, financiën en personeel;
- De afstemming met de diverse regionale en landelijke netwerkpartners;
- De borging van de missie en visie;
- Het opstellen van het Ondersteuningsplan dat samen met het team, de deelnemersraad en de OPR wordt vastgesteld;
- Monitoring van de ondersteuningstoewijzing.

9.2.2 Het team

Het team bestaat uit consulenten passend primair onderwijs. Iedere groep scholen in een werkgebied heeft een eigen consulent. Deze is het schakelpunt tussen:

- De scholen in het werkgebied, het samenwerkingsverband en de netwerkpartners voor het inzetten van passende ondersteunings- of onderwijsarrangementen;
- De school en de toewijzingscommissie;
- Scholen in hetzelfde werkgebied om met elkaar goed af te stemmen en gezamenlijk te werken aan een inclusief werkgebied.

De consulenten werken samen en onderhouden contacten met de netwerkpartners. En werken intensief samen met de jeugd- en gezinscoaches. Gezamenlijk voeren zij de regie over de inzet van de juiste ondersteuning op het gebied van onderwijs en zorg. Daarnaast vervullen de consulenten een regierol in een van de netwerkgroepen binnen ons samenwerkingsverband.

Verder werken in het team een regisseur kwaliteit & bedrijfsvoering, een medewerker kwaliteit & beleid en een managementassistent. De regisseur bewaakt en versterkt het samenspel in ons netwerk, met onze ambities als richtsnoer. De regisseur stelt telkens de vraag: wat betekenen onze ambities voor ons handelen in het hier en nu? De medewerker kwaliteit & beleid is het geweten van de organisatie, houdt er samen met de regisseur zicht op dat procedures en processen correct doorlopen worden en monitort in dialoog met collega's en partners de kwaliteit van het werk. De managementassistent zorgt dat de afstemming en processen in onze organisatie soepel verlopen. De managementassistent draagt samen met collega's zorg voor de vitaliteit van de organisatie.

10. Financiën

10.1 Financieel beheer

Het samenwerkingsverband heeft een begrotingscyclus die gebaseerd is op schooljaren. Deze keuze is gemaakt omdat onze baten voor het grootste deel per schooljaar worden vastgesteld en de telgegevens pas na het verstrijken van het kalenderjaar bij het samenwerkingsverband bekend zijn. Doordat op deze wijze ook de werkelijke gegevens van de groeitelling (1 februari) en de lumpsumtarieven duidelijk zijn, leidt dit tot meer valide cijfers dan bij een in november/december opgestelde begroting. De planning & controlocyclus is hierop aangepast.

Jaarlijks wordt een begroting opgesteld voor het aankomende schooljaar en een meerjarenbegroting voor de drie daaropvolgende schooljaren. Dit doen we volgens een cyclisch proces zodat we besluiten in meerjarig perspectief kunnen bezien en rekening kunnen houden met mogelijke meerjarige financiële consequenties van beleidsmatige keuzes. De begroting wordt besproken in de Deelnemersraad, de OPR en de Raad van Toezicht en vormt na vaststelling de financiële leidraad voor de uitvoering van de activiteiten van het samenwerkingsverband in het komende schooljaar. De inhoud van de activiteiten en de bijbehorende bekostiging zijn terug te vinden in het jaarplan.

Via onze trimesterrapportages houden we zicht op de belangrijkste ontwikkelingen, zowel inhoudelijk als financieel. Deze rapportages geven inzicht in de exploitatie van het samenwerkingsverband, en geven een integraal beeld van de realisatie van de doelstellingen van het samenwerkingsverband. De rapportages worden besproken met de Deelnemersraad en beoordeeld door de Raad van Toezicht.

Met ingang van 2023 wordt het bekostigingsstelsel landelijk aangepast en zal het samenwerkingsverband alle bekostiging ontvangen op kalenderjaarbasis. Vooral de wijzigingen in de bekostigingssystematiek in het SO en SBO zullen effect hebben op de financiële huishouding van het samenwerkingsverband. Deze wijzigingen worden onderstaand (in 10.3.2 en 10.3.3) nader toegelicht.

We zullen onderzoeken of, op welke wijze en op welke termijn het samenwerkingsverband dan ook naar een volledige kalenderjaarcyclus overgaat. Een wijziging van rapportageperiode zal ook invloed hebben op de frequentie en inrichting van de trimesterrapportages.

Voor het vastleggen van werkprocessen en interne controles is een administratieve organisatie (AO/IC) opgesteld. Een procuratieschema en een treasury statuut maken onderdeel uit van de protocollen waarmee het financieel beheer wordt uitgevoerd.

Het samenwerkingsverband heeft haar financiële en personele administratie uitbesteed aan een externe partij en wordt in het beheer van de financiële situatie ondersteund door een externe controller.

Het jaarverslag en de jaarrekening van het samenwerkingsverband worden jaarlijks opgesteld conform de daarvoor geldende richtlijnen van OCW en gecontroleerd door een onafhankelijke accountant. In een accountantsverslag geeft de accountant haar bevindingen en adviezen aan. Het samenwerkingsverband is verplicht de jaarstukken jaarlijks uiterlijk voor 1 juli aan te leveren bij OCW.

10.2 Inkomsten van het samenwerkingsverband

De inkomsten van het samenwerkingsverband bestaan in hoofdlijn uit bijdragen van het Rijk. Deze zijn gebaseerd op het leerlingenaantal in het samenwerkingsverband. De bekostiging voor de S(B) O-scholen wordt rechtstreeks vanuit het Rijk aan de SO-scholen uitgekeerd en in mindering gebracht op de inkomsten voor het samenwerkingsverband.

Naast deze reguliere rijksbijdragen worden op aanvraag aanvullende baten ontvangen vanuit gemeenten of Rijk. Dit betreft dan specifieke gelden die zijn geoormerkt; deze dienen dus besteed te worden op basis van de inhoudelijke onderbouwing van de aanvraag en dienen aan de subsidieverstrekker verantwoord te worden.

10.3 Besteding van middelen

Het samenwerkingsverband verdeelt haar middelen op basis van drie niveaus van ondersteuning:

- Basisondersteuning en lichte ondersteuning (niveau 0 en 1): de ondersteuning die scholen aan alle leerlingen bieden;
- Extra ondersteuning in het regulier onderwijs (niveau 2 en 3): arrangementen voor de individuele leerling of voor groepen leerlingen;
- Extra ondersteuning binnen een voorziening voor speciaal (basis)onderwijs (niveau 4).

10.3.1 Regulier basisonderwijs

In dit Ondersteuningsplan is in hoofdstuk 11 aangegeven welke basisondersteuning de scholen minimaal moeten kunnen bieden. Het samenwerkingsverband stelt voor het onderhouden en verder ontwikkelen van deze basis- en lichte ondersteuning een bedrag per leerling beschikbaar, dat jaarlijks bij het opstellen van de begroting wordt vastgesteld en maandelijks wordt uitgekeerd aan de schoolbesturen.

De aanvullende ondersteuning op niveau 2 en 3 vindt plaats via de acht werkgebieden. Deze werkgebieden beschikken over expertise en financiële middelen om de extra ondersteuning in het basisonderwijs vorm te geven. De expertise in deze werkgebieden ligt bij de consultants, schooldirecteuren, intern begeleiders, coördinatoren jeugdhulp en ambulante begeleiders vanuit het speciaal onderwijs. De acht werkgebieden beschikken over een eigen budget voor de totstandkoming en uitvoering van arrangementen. Scholen kunnen direct een beroep doen op deze middelen, waardoor thuisnabij passend onderwijs kan worden geboden.

De totale omvang van het budget van de werkgebieden wordt jaarlijks bij het opstellen van de begroting vastgesteld. De verdeling van deze middelen over de werkgebieden geschiedt naar rato van het aantal leerlingen. Onderdeel van deze middelen is een reservering voor fricties, waarop ook vanuit de werkgebieden een beroep kan worden gedaan. Uitgangspunt is dat geld geen belemmering mag

zijn voor een noodzakelijke interventie.

De middelen voor arrangementen – die betaald worden uit het budget van de werkgebieden – worden per maand met de besturen afgerekend.

10.3.2 Speciaal onderwijs

Tot ons samenwerkingsverband behoren vier scholen voor speciaal onderwijs. De bekostiging van het speciaal onderwijs is verdeeld in basisbekostiging en ondersteuningsbekostiging, waarbij het laatste deel wordt betaald door het samenwerkingsverband. Het ministerie (DUO) verzorgt deze overdracht namens het samenwerkingsverband direct op basis van de reguliere leerlingentelling (1 oktober). Daarnaast betaalt het samenwerkingsverband rechtstreeks de ondersteuningsbekostiging (en basisbekostiging) die voortkomt uit de groeitelling (1 februari). De hoogte van de ondersteuningsbekostiging is gebaseerd op de categorieën van de afgegeven Toelaatbaarheidsverklaringen (laag-midden-hoog).

Met ingang van kalenderjaar 2023 wijzigt de systematiek van de bekostiging. De belangrijkste consequenties daarvan voor het Speciaal Onderwijs:

- De teldatum wordt 1 februari (in plaats van 1 oktober);
- De teldatum 1 februari bepaalt de bekostiging voor het daaropvolgende kalenderjaar (concreet: de leerlingentelling van 1 februari 2022 de bekostiging voor 2023);
- De groeitelling (voorheen 1 februari), en daarmee de groeibekostiging, vervalt.

10.3.3 Speciaal basisonderwijs

Tot ons samenwerkingsverband behoren drie scholen voor speciaal basisonderwijs.

De scholen in het speciaal basisonderwijs worden rechtstreeks door het Rijk bekostigd alsof zij 2% van het leerlingenaantal in het samenwerkingsverband hebben. Als het deelnamepercentage aan

het SBO binnen het samenwerkingsverband hoger is dan 2%, dan betaalt het samenwerkingsverband aanvullende bekostiging aan de SBO-scholen. Vanaf februari 2019 is het deelnamepercentage binnen ons samenwerkingsverband boven de 2% gekomen, waardoor een overdrachtsverplichting van samenwerkingsverband naar het SBO is ontstaan.

Met ingang van kalenderjaar 2023 wijzigt de systematiek van de bekostiging. De belangrijkste consequenties daarvan voor het SBO:

- De teldatum wordt 1 februari (in plaats van 1 oktober);
- De teldatum 1 februari bepaalt de bekostiging voor het daaropvolgende kalenderjaar (concreet: de leerlingentelling van 1 februari 2022 de bekostiging voor 2023);
- De 2%-regeling komt te vervallen;
- De bekostiging van het SBO wordt vergelijkbaar met die van het SO: de overdracht aan het SBO wordt door DUO automatisch gedaan op basis van de door het samenwerkingsverband afgegeven TLV's;
- De verrekening van grensverkeer (leerlingen die vanuit ons samenwerkingsverband schoolgaan op een SBO in het werkgebied van een ander samenwerkingsverband of vice versa) komt te vervallen.

10.3.4 Onderwijs-zorgarrangementen

In aanvulling op de overdracht van bekostiging aan regulier basisonderwijs, SO en SBO, bekostigt het samenwerkingsverband onderwijs-zorgarrangementen die gekoppeld zijn aan een reguliere basisschool. Dit betreft bijvoorbeeld de Kanzklas voor meervoudig beperkte leerlingen (schoolbestuur Allente), en de Trimaran voor hoogbegaafde leerlingen die vastlopen in hun ontwikkeling, verbonden aan de Driemaster in Alkmaar. Naast deze onderwijs-zorgarrangementen binnen de muren van een schoolgebouw, is soms incidenteel en tijdelijk sprake van plaatsing van leerlingen in een andere setting. Bekostiging van deze onderwijs-zorgarrangementen vindt plaats op basis van jaarlijkse beschikkingen, waarvoor het totaalbedrag jaarlijks bij het opstellen van de begroting wordt vastgesteld.

10.3.5 Ondersteuning in natura

Naast de financiële geldstroom naar scholen en besturen, zoals hierboven beschreven, is er voor het werkveld ook ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband beschikbaar in de vorm van personele expertise. Deze bestaat grotendeels uit de consultants in dienst van het samenwerkingsverband en de ambulante begeleiders die worden ingehuurd bij het speciaal onderwijs en in aanvulling daarop uit bestedingen voor professionalisering, kennisdeling en het onderhouden van TOP dossier. De totaal beschikbare bedragen voor deze ondersteuning in natura wordt jaarlijks in de begroting opgenomen onder de noemer 'Uitvoeringsorganisatie SWV'.

10.3.6 Management & Organisatie

Een deel van de middelen van het samenwerkingsverband wordt besteed aan de kosten van management & organisatie. Dit betreft kosten van activiteiten en functies die noodzakelijk zijn voor een goede organisatie van het samenwerkingsverband en taken die moeten worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat het samenwerkingsverband aan haar wettelijke verplichtingen kan voldoen. Management & organisatie is faciliterend voor het primaire proces en omvat o.a. de kosten van de interne organisatie, communicatie, overlegstructuren, beleidsvorming en kwaliteitszorg (zie [hoofdstuk 9](#)).

10.4 Vermogen en risico's

Zoals iedere organisatie heeft het samenwerkingsverband een buffer nodig om financiële tegenvallers te kunnen opvangen en de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. De risico's voor een samenwerkingsverband zijn kleiner dan voor een schoolbestuur. Zo is er geen sprake van de exploitatie van gebouwen, hebben samenwerkingsverbanden een beperkte omvang van investeringen (materiële vaste activa) en zijn de werkgeversrisico's door het beperkte aantal personeelsleden beperkt. Het samenwerkingsverband is primair een faciliterende organisatie die schoolbesturen in staat stelt om passend onderwijs te verzorgen. De belangrijkste risico's van het samenwerkingsverband liggen op het gebied van de personele bezetting (o.a. verzuim, zwangerschappen, arbeidsconflicten), de bedrijfsvoering (o.a. contractbeheer, verplichtingen, betalingsverkeer, uitvoering van administratieve processen) en de inhoudelijke uitvoering van de kerntaken (o.a. controle op juistheid en tijdigheid TLV's, kosten van thuiszitters).

De Inspectie heeft landelijk als regel (signaleringswaarde) afgegeven dat het eigen vermogen van een samenwerkingsverband maximaal 3,5% van de totale baten mag bedragen, met een minimale risicobuffer van € 250.000. Als het eigen vermogen van een samenwerkingsverband boven deze signaleringswaarde ligt, is sprake van bovenmatig publiek eigen vermogen en kunnen middelen door de Inspectie worden teruggevorderd.

Het samenwerkingsverband streeft dan ook naar een eigen vermogen van maximaal 3,5% van de totale baten en onderbouwt dit periodiek met een onderliggende kwantitatieve en kwalitatieve risicoanalyse. Zo benoemen we bijvoorbeeld in de jaarverslaglegging de actuele risico's. Jaarlijks toetsen we de werkelijke omvang van het eigen vermogen aan de signaleringswaarde en nemen we maatregelen om het eigen vermogen aan te vullen of af te bouwen.

Samen werken aan passend onderwijs

Hoe zorgen scholen en samenwerkingsverband er samen met zorgpartners voor dat elk kind passend onderwijs krijgt?
Dit deel beschrijft hoe we de inrichting van passend onderwijs in ons samenwerkingsverband hebben vormgegeven.

Deel 3

chrome

acer

ABDUL NEMAN

YES SURE
O.K.
COMFY X DEPT
H. EST. 26

Samen werken aan passend onderwijs

Dit deel beschrijft de manier waarop wij binnen ons samenwerkingsverband passend onderwijs hebben ingericht. Hoe zorgen scholen en samenwerkingsverband er samen met zorgpartners voor dat elk kind passend onderwijs krijgt? Welke afspraken, rechten en plichten horen hierbij en met welke instrumenten werken wij om dit voor elkaar te krijgen? Het gaat hierbij zowel om kinderen die geen extra ondersteuning nodig hebben als om kinderen die wél wat extra's nodig hebben om optimaal tot ontwikkeling te komen.

11. Onze inrichting van passend onderwijs

11.1 Verantwoordelijkheden en plichten

Passend onderwijs kan alleen een succes zijn als alle partijen hun verantwoordelijkheid en plichten serieus nemen en met elkaar oplossingen zoeken voor kinderen.

Zorgplicht en dekkend netwerk

In de Wet passend onderwijs wordt het begrip *zorgplicht* gebruikt. Scholen hebben zorgplicht: ze zijn ervoor verantwoordelijk dat elke leerling die zich bij de school aanmeldt, een passende plek in het onderwijs krijgt. Dit betekent niet dat de school waar de leerling wordt aangemeld, daadwerkelijk het onderwijs moet geven. Als blijkt dat de school niet de juiste plek is voor de leerling, dan is het

de wettelijke verantwoordelijkheid van deze school (in feite van het schoolbestuur waar de school onder valt) om een passende onderwijsplek te vinden. De bedoeling van de zorgplicht is dat ouders niet meer van de ene naar de andere school worden gestuurd. Wij handelen volgens deze bedoeling. De school heeft samen met het schoolbestuur zorgplicht en het samenwerkingsverband ondersteunt deze met specifieke expertise, zodat de scholen aan hun zorgplicht kunnen voldoen. Daarnaast waakt het samenwerkingsverband over een *dekkend netwerk* van onderwijsvoorzieningen waarbinnen voor ieder kind plaats is.

Jeugdhulp en preventie vanuit de gemeenten

Gemeenten hebben vanuit de Jeugdwet de plicht om jeugdhulp en opvoedondersteuning te bieden aan kinderen en jongeren die dat nodig hebben. Gemeenten moeten in ieder geval de jeugdige adviseren, samen met de jeugdige de goede vorm van jeugdhulp kiezen, en zorgen dat de gekozen jeugdhulp ook echt beschikbaar is. De gemeente heeft daarnaast een preventieplicht: zorgen dat een kind niet aangewezen raakt op jeugdhulp. Als ouders en onderwijspartners het niet meer alleen kunnen, zal de gemeente tijdig moeten bijstaan. In de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs is bepaald dat de gemeenten en samenwerkingsverband een plan maken waarin beschreven staat hoe ze jeugdhulp en passend onderwijs organiseren. Zowel de gemeente als het samenwerkingsverband hebben de plicht om deze plannen met elkaar te bespreken.

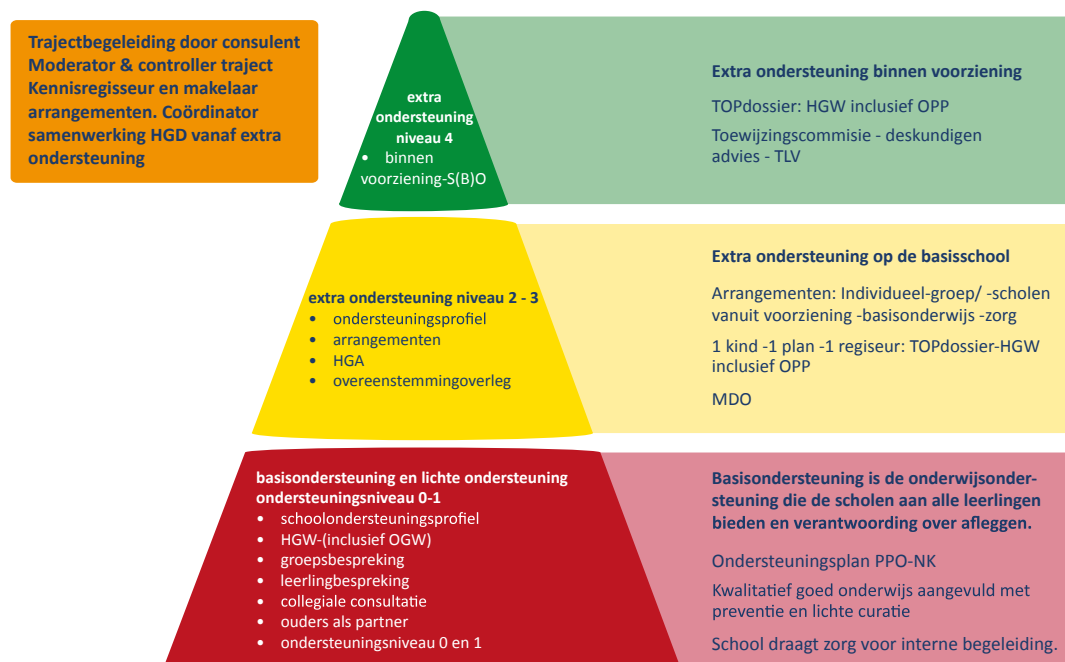
Verantwoordelijkheid ouders

Ook ouders hebben een plicht: zij zijn en blijven verantwoordelijk voor het welbevinden, de veiligheid en persoonlijkheidsontwikkeling van hun kind (eventueel via passend onderwijs). Ouders hebben het recht en de plicht om hun kind te verzorgen en op te voeden. Op dit opvoedingsrecht is de vrijheid van schoolkeuze gebaseerd. De eindverantwoordelijkheid van ouders geldt ook tijdens de schooltijden.

11.2 Ondersteuningsniveaus

Heeft een kind extra ondersteuning nodig? Dan bepaalt de school samen met de ouders welk niveau van ondersteuning passend is. De aanvullende onderwijssteuning is deels al op scholen aanwezig door verworven expertise en wordt aangevuld vanuit het samenwerkingsverband in de vorm van arrangementen. Het ondersteuningsniveau wordt bepaald op basis van analyse en evaluatie. Ons beleid en onze begroting zijn gebaseerd op vier ondersteuningsniveaus.

Figuur. Niveaus van ondersteuning. Het samenwerkingsverband is betrokken bij het gele en groene vlak.

11.3 Basisondersteuning en lichte ondersteuning (niveau 0 en 1)

Alle scholen bieden de binnen het samenwerkingsverband vastgestelde *basisondersteuning*. De scholen zijn zelf verantwoordelijk om deze ondersteuning te organiseren, met de daartoe beschikbaar gestelde middelen. De basisondersteuning is toereikend voor leerlingen die functioneren zonder dat de eigen veiligheid of die van hun omgeving in het geding komt. Een landelijke norm voor de basisondersteuning is momenteel in ontwikkeling. Zodra deze bekend is, zullen wij bepalen of ons beleid moet worden aangepast.

Vijf aspecten van de basisondersteuning:

1. De basiskwaliteit van de school (die de Inspectie vaststelt) is op orde;
2. De school kan doeltreffende aanpassingen doorvoeren voor toegankelijk onderwijs;
3. De school werkt planmatig op het niveau van de leerling;
4. De school verzorgt preventieve en licht curatieve interventies (via protocollen dyslexie en dyscalculie, fysieke en/of sociale toegankelijkheid, curatieve ondersteuning in samenwerking met interne en externe specialisten);
5. De school stemt de basis- en lichte ondersteuning af op de algemene onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de schoolpopulatie. De school heeft dit alles vastgelegd in het Schoolondersteuningsprofiel. (Zie [11.3.2](#))

Het samenwerkingsverband is betrokken bij de extra ondersteuningsniveaus 2, 3 en 4. De kwaliteit van de basis- en lichte ondersteuning is direct van invloed op de mate waarop een beroep wordt gedaan op het 'gele' en 'groene' niveau. Als basis voor het gesprek over de invulling van de basis- en lichte ondersteuning heeft ons samenwerkingsverband samen met de scholen een [infographic](#) ontwikkeld. Deze infographic zet aan tot handelingsgericht arrangeren, maakt zichtbaar waar je allemaal aan kunt denken bij de elementen van de basisondersteuning, hoe je deze kan versterken en hoe gezamenlijk een keus wordt gemaakt voor passend ondersteuning voor elk kind. De verantwoordelijkheid

voor de kwaliteit van de basisondersteuning ligt bij de school en het schoolbestuur. Het samenwerkingsverband monitort de kwaliteit aan de hand van het schoolondersteuningsprofiel en de bestuurlijke reflectiegesprekken; de aanvraag van arrangementen, het verwijzingspercentage en de bevindingen van de onderwijsconsulent spelen hierin een grote rol.

11.3.1 Budget basisondersteuning

Alle scholen krijgen jaarlijks een budget per leerling voor de basis- en lichte ondersteuning. Ze kunnen daarmee bijvoorbeeld lichte arrangementen realiseren boven op het reguliere onderwijsaanbod. Scholen kunnen het budget ook inzetten om zelf goede preventieve of licht curatieve ondersteuning te bieden, waarbij zo snel mogelijk na signalering oplossingen geboden worden. Jaarlijks geven scholen in het jaarverslag inzicht in de wijze waarop ze de basis- en lichte ondersteuning versterken. Scholen kunnen het budget ‘lichte ondersteuning’ op verschillende manieren inzetten:

- Professionalisering;
- Organiseren van lichte, aantoonbaar doelmatige ondersteuningsarrangementen;
- Extra inzet intern begeleider, uitvoeren van onderzoeken (er is ook onderzoeksbudget opgenomen in de reguliere lumpsum), et cetera;
- Extra handen in de klas;
- Specifieke ondersteuning van specialisten op school (bijvoorbeeld gekoppeld aan groepen leerlingen, de individuele leerling of het zorgteam).

De inzet van deze middelen zijn transparant en opgenomen in het jaarverslag. Ook maken de resultaten van de inspanningen deel uit van gezamenlijke evaluatie en reflectie.

11.3.2 Schoolondersteuningsprofiel in schoolgids

Elke school is wettelijk verplicht om een Schoolondersteuningsprofiel te hebben: een overzicht van

de ondersteuning die de school kan bieden aan leerlingen die dat nodig hebben. PPO-NK heeft samen met de schoolbesturen en in overleg met de ondersteuningsplanraad (OPR) een format ontwikkeld voor het [Schoolondersteuningsprofiel](#). Ouders kunnen op die manier de ondersteuningsprofielen van de scholen makkelijk vergelijken, zodat zij sneller inzicht krijgen in verschillen tussen scholen. Diversiteit is belangrijk voor de keuzemogelijkheden en het dekkend onderwijsaanbod. Iedere vier jaar leggen we alle profielen bij elkaar om te beoordelen of we een dekkend aanbod realiseren en welke extra ondersteuning nodig is. Doel is dat alle leerlingen passend onderwijs kunnen krijgen en geen enkel kind tussen wal en schip belandt. We houden daarbij rekening met de anti-discriminatie-wetgeving zoals de [Wet gelijke behandeling](#) bij handicap en/of chronische ziekten (Wgbh/cz). De eisen aan het Schoolondersteuningsprofiel gaan veranderen. Waarschijnlijk hoeven de scholen op termijn niet meer een apart profiel te maken en wordt dit een integraal onderdeel van de schoolgids. Zodra de landelijke richtlijnen bekend zijn, passen wij ons beleid hierop aan.

11.4 Extra ondersteuning (niveau 2 en 3)

Voor extra ondersteuning kunnen scholen een beroep doen op het samenwerkingsverband. Uitgangspunt daarbij is: we doen wat nodig is. Om dat te bepalen, stellen we gezamenlijk een ontwikkelingsperspectief (OPP) op voor kind, ouders en leerkracht. De extra ondersteuning is gericht op duurzame versterking van het kind, de leerkracht, de onderlinge interactie en de context.

Alle scholen in ons samenwerkingsverband werken met [TOP dossier](#), ons instrument om de ondersteuningsvraag van leerlingen vanuit meerdere perspectieven in kaart te brengen. Onze consulenten verzamelen, samen met de school, ouders, eventueel betrokken zorgpartners en het kind de juiste gegevens voor een Totaal Ontwikkel Plan. Vragen die hierin beantwoord worden zijn: wat is de ondersteuningsvraag? Wat zijn de cruciale doelen? Welke onderwijsbehoefte heeft het kind? Welke ondersteuningsbehoefte heeft de leerkracht? Wat gaan we doen?

Onze consultants passend onderwijs kunnen de school ook ondersteunen in het zelf tegemoetkomen aan onderwijsbehoeften van een kind, of meerdere kinderen. In het samenwerkingsverband zijn drie routes mogelijk:

- Route 1: extra ondersteuning voor individuele leerlingen of een groep leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften die de basis- en lichte ondersteuning van een basisschool te boven gaan;
- Route 2: extra ondersteuning voor een groep leerlingen met eenzelfde type specifieke onderwijsbehoeften op meerdere scholen binnen het werkgebied;
- Route 3: innovatie passend onderwijs. In het werkgebied wordt een behoefte geconstateerd voor een innovatie van passend onderwijs.

Bovenstaande routes staan beschreven in een [infographic](#) en de [memo budget werkgebieden](#).

11.4.1 Inclusieondersteuners

Inclusieondersteuners zijn deskundigen die werkzaam zijn bij partnerorganisaties en door het samenwerkingsverband flexibel kunnen worden ingezet. Een inclusieondersteuner komt in actie naar aanleiding van een ondersteuningsvraag van een school die is vastgelegd in het TOP dossier.

Inclusieondersteuners zijn onderwijsprofessionals (hbo+) met een aanvullende specifieke deskundigheid:

1. Deskundigheid in gedrag en 'leren leren': inclusieondersteuners vanuit Stichting Aloysius;
2. Deskundigheid in onderwijs aan lichamelijk gehandicapte kinderen en kinderen met ernstige leer- en ontwikkelproblemen: inclusieondersteuners vanuit Heliomare onderwijs;
3. Deskundigheid in auditieve, taal- en communicatieproblemen: inclusieondersteuners vanuit Viertaal.

Inclusieondersteuners begeleiden leerlingen en leerkrachten zo veel mogelijk in of nabij de reguliere onderwijssetting. Het doel is samen met de leerling en leerkracht te verkennen hoe de leercontext op zo'n manier aangepast kan worden, of de interactie in de klas dusdanig versterkt kan worden dat de leerling, eventueel met extra ondersteuning, in de eigen klas bij de eigen vriendjes onderwijs kan blijven volgen.

Privacy en beveiliging

We hebben persoonsgegevens van leerlingen nodig om onze taken goed te kunnen uitvoeren. De school heeft en houdt de regie en controle over deze gegevens. Daarnaast moeten ouders weten wat er met informatie gebeurt en met de school kunnen bepalen aan wie er gegevens worden verstrekt. Scholen en hun interne begeleiders verwerken persoonsgegevens van leerlingen in het Totaal Ontwikkel Plan (TOP dossier). De TOP dossieromgeving van de school communiceert via een gesloten systeem met het samenwerkingsverband. School en de medewerkers van het samenwerkingsverband communiceren dus via een beveiligd systeem dat voldoet aan wet- en regelgeving. Ons [privacyreglement](#) bevat de spelregels en rechten en plichten, waaronder de mogelijkheid voor ouders om een klacht in te dienen als zij van mening zijn dat er onzorgvuldig met gegevens is omgegaan.

11.4.2 Tijdelijke interventie en observatie

In sommige situaties is het niet direct duidelijk welke ondersteuning het beste is voor een kind. Ook kan een situatie vastlopen zonder dat er een directe oplossing voorhanden is. Dan kan een tijdelijke interventie- of observatieplaatsing in het speciaal (basis)onderwijs noodzakelijk zijn. Vandaaruit kan de best passende vervolgstap worden bepaald. Een tijdelijke interventie- of observatieplaatsing heeft een duur van tien tot twintig weken. Tijdens de plaatsing wordt voorzien in onderwijs dat voldoet aan de inspectie-eisen. Deze mogelijkheid van tijdelijke plaatsing wordt alleen ingezet als observeren in de (reguliere) school waar het kind onderwijs volgt niet mogelijk is.

11.5 Toewijzing voorziening speciaal (basis)onderwijs (niveau 4)

Als in het multidisciplinair overleg (MDO) wordt vastgesteld dat het speciaal (basis)onderwijs de beste plek is voor de onderwijsbehoeften van een kind, dan treedt de route naar toewijzing in werking.

11.5.1 Toelaatbaarheidsverklaring

Het samenwerkingsverband heeft de taak om te beslissen of een leerling wordt toegelaten tot het speciaal (basis)onderwijs. De school waar de leerling is aangemeld of ingeschreven, vraagt hiervoor een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aan bij de toewijzingscommissie. Bij een positief advies geeft het samenwerkingsverband een verklaring af met daarop vermeld het nummer van de TLV, de start- en einddatum en het overeengekomen bekostigingsniveau van de ondersteuning (categorie 1, 2 of 3). De TLV heeft in principe een tijdelijke geldigheid (ten minste één jaar). Doorgaans bekijken we na ieder jaar opnieuw welk arrangement past bij de betreffende leerling. Wanneer duidelijk is dat een leerling hoogstwaarschijnlijk niet terug zal keren naar het regulier onderwijs, is een verklaring voor meerdere jaren mogelijk. Onze toewijzingscommissie monitort de aanmeldingen, plaatsingen en terugplaatsingen.

11.5.2 Toewijzingscommissie

De toewijzingscommissie bestaat uit: de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband, een orthopedagoog met GZ-registratie, jeugdarts, consulent voorzieningen van het samenwerkingsverband (orthopedagoog) en consulent passend onderwijs van het werkgebied waar het kind naar school gaat. De jeugdarts, orthopedagoog en consulent zijn de deskundigen. Het advies kan wanneer nodig worden aangevuld door de behandelaar van de leerling, zoals een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een arts of een kinderpsychiater.

Voor de toekenning is een volledig ingevuld TOP dossier nodig, met instemming van de ouders. Wanneer de ouders, de verwijzende school, de ontvangende school en de consulent overeenstemming hebben, dan bepaalt de toewijzingscommissie – op basis van de onderbouwing – de duur van de toelaatbaarheid en het bekostigingsniveau (1, 2 of 3). Wanneer er geen overeenstemming is, dan telt het oordeel van de behandelaar zwaar bij de afweging.

11.5.3 Rechtstreekse instroom vanuit voorschoolse voorzieningen

Voor een kleine groep leerlingen is al op jonge leeftijd duidelijk dat zij aangewezen zijn op het speciaal onderwijs. Indien onderwijs en zorgpartners gezamenlijk deze inschatting maken, volgen we voor deze leerlingen een aangepaste toewijzingsroute. Onze consulent onderhoudt nauw contact met de (speciale) voorschoolse voorzieningen en treedt in dit geval op als trajectbegeleider. Ook voor deze kinderen wordt een gezamenlijk ontwikkelingsperspectief en plan gemaakt (hiervoor hebben we een eigen TOP dossierlicentie). Ernstig meervoudig beperkte leerlingen (EMB-leerlingen) worden toegelaten via een vereenvoudigde procedure. In lijn met onze ambitie steeds inclusiever onderwijs te willen realiseren, streven we ernaar dat ook EMB-leerlingen steeds vaker de kans krijgen om thuisnabij onderwijs te volgen.

11.6 Onderwijs-zorgarrangementen

Voor een dekkend aanbod aan onderwijs, ondersteuning en jeugdhulp op ondersteuningsniveau 3 of 4 is nauwe samenwerking tussen onderwijs en zorg noodzakelijk. Dit kan via zogenaamde onderwijs-zorgarrangementen (OZA's).

Ook hier is het TOP dossier een belangrijk instrument om een integraal plan te maken. De school heeft de regie over het opstellen van het onderwijsplan. Bij de jeugdhulpverlening door de gemeenten hebben ouders de regie over het opstellen van een gezinsplan. Het integrale OZA houdt rekening met deze regiefuncties.

11.6.1 Waarom is een onderwijs-zorgarrangement van belang?

Het doel van een OZA is het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingsproces voor het kind, via een integrale aanpak op school, in de vrije tijd en thuissituatie. De school is deskundig in onderwijs en leerproblemen, en wordt gezien als vind- en werkplaats voor ontwikkelingsproblemen. De school handelt in nauwe samenwerking met ouders en jeugdhulp. Ieder kind heeft recht op onderwijs. Uitgangspunt is dat het recht op zorg de toegang tot onderwijs niet in de weg mag staan en dat er ook zorg in onderwijstijd geboden kan worden. Afhankelijk van de ontwikkelbehoefte wordt maatwerk geboden: onderwijs en zorg ondersteunen de ouders bij hun taak vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid. Er wordt samengewerkt op basis van 'Eén kind, één plan en één regisseur'. Dit samenspel vraagt om maatwerk en dialoog op casusniveau en faciliterende kaders op bestuurlijk en organisatieniveau. OCW en VWS werken momenteel aan mogelijkheden om gemakkelijker maatwerk te kunnen bieden door ruimte te creëren in de wet- en regelgeving. Wij juichen deze ontwikkeling toe en houden deze nauwlettend in de gaten.

11.7 Doorgaande lijn

Ieder kind is gebaat bij een soepele doorgaande lijn van 0 tot 18 jaar. We hebben daarover afspraken gemaakt met voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs. De netwerkgroepen Jonge Kind en 10-14 spelen hier een grote rol in.

11.7.1 Voorschoolse voorzieningen

Voor bijna alle kinderen is de overstap naar de basisschool ingrijpend. Voor kinderen die in de voorschoolse periode al extra ondersteuning nodig hebben, is het van belang dat deze meegaat naar de basisschool. Alle betrokkenen zijn verantwoordelijk voor goede afspraken en afstemming bij de overdracht naar het basisonderwijs. Bij kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, houden we er oog voor dat vroege signalering van een extra ondersteuningsbehoefte niet onnodig leidt tot verwijzing naar het speciaal (basis)onderwijs.

11.7.2 Voortgezet onderwijs

De samenwerkingsverbanden voor primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) werken nauw samen en zijn allebei vertegenwoordigd in de netwerkwerkgroep PO-VO. Deze werkgroep heeft een werkwijze opgesteld voor een eenduidige advisering, aanmelding, overdracht, toelating en plaatsing op een school voor voortgezet onderwijs (VO). De uitgangspunten zijn vastgelegd in de POVO-procedure. We sluiten aan bij de overdracht via Overstapservice Onderwijs (OSO). Meer informatie over ondersteuning in het VO is te vinden in het [Ondersteuningsplan van Samenwerkingsverband VO/VSO Noord-Kennemerland](#).

11.8 Kinderen die tijdelijk niet naar school gaan (thuiszitters)

De vijf gemeenten en de samenwerkingsverbanden PO en VO van Noord-Kennemerland vinden thuiszitten géén optie. Door een gezamenlijke aanpak, die beschreven staat in een [thuiszitterspact](#) en inmiddels integraal is opgenomen in de uitvoeringsagenda, kunnen we elkaars inspanningen versterken om:

- Te voorkomen dat leerlingen (langdurig) geen onderwijs volgen;
- Leerlingen die (tijdelijk) niet naar school gaan te begeleiden of terug te leiden naar onderwijs op een passende plek;
- Belemmeringen in de deelname aan het onderwijs te signaleren en proactief op te pakken;
- Met ouders, school, schoolbestuur, gemeente te werken aan ‘doorzettingskracht’ net zolang tot het kind een passende plek heeft. In de tussentijd zorgen we er gezamenlijk voor dat het leren, ook thuis of op een andere plek, gewaarborgd blijft.

Wanneer er op de basisschool al belemmerende factoren zijn in de deelname aan het onderwijs, is dit een voorspeller of kinderen in het voortgezet onderwijs uit kunnen vallen of (tijdelijk) geen onderwijs kunnen volgen. Om die reden is deelname aan het onderwijs opgenomen als item in het TOP dossier.

Met de gemeenten is afgesproken dat er alleen nog vrijstellingen van onderwijs worden gegeven als het samenwerkingsverband daarbij betrokken is.

11.9 Van leerplicht naar leerrecht

We maken een omslag in het denken: van leerplicht naar leerrecht. Daarbij denken we allereerst vanuit het perspectief van het kind: wat heeft het kind nodig? Zo realiseren we het recht op onderwijs voor ieder kind. De Tweede Kamer werkt momenteel aan een initiatiefwet waarmee leerrecht verankerd wordt voor het hele onderwijs. Het denken verandert, net als in dit Ondersteuningsplan, van uitgaan van het aanbod naar uitgaan van de individuele onderwijsbehoeften van elke leerling.

Samen werk maken van kwaliteit

In dit deel beschrijven we hoe wij zicht houden op de kwaliteit van ons werk, onze samenwerking en ons en ons organisatie netwerk. Zodat wij, binnen de wettelijke en financiële kaders, onze maatschappelijke opdracht en ambities kunnen blijven realiseren.

Deel 4

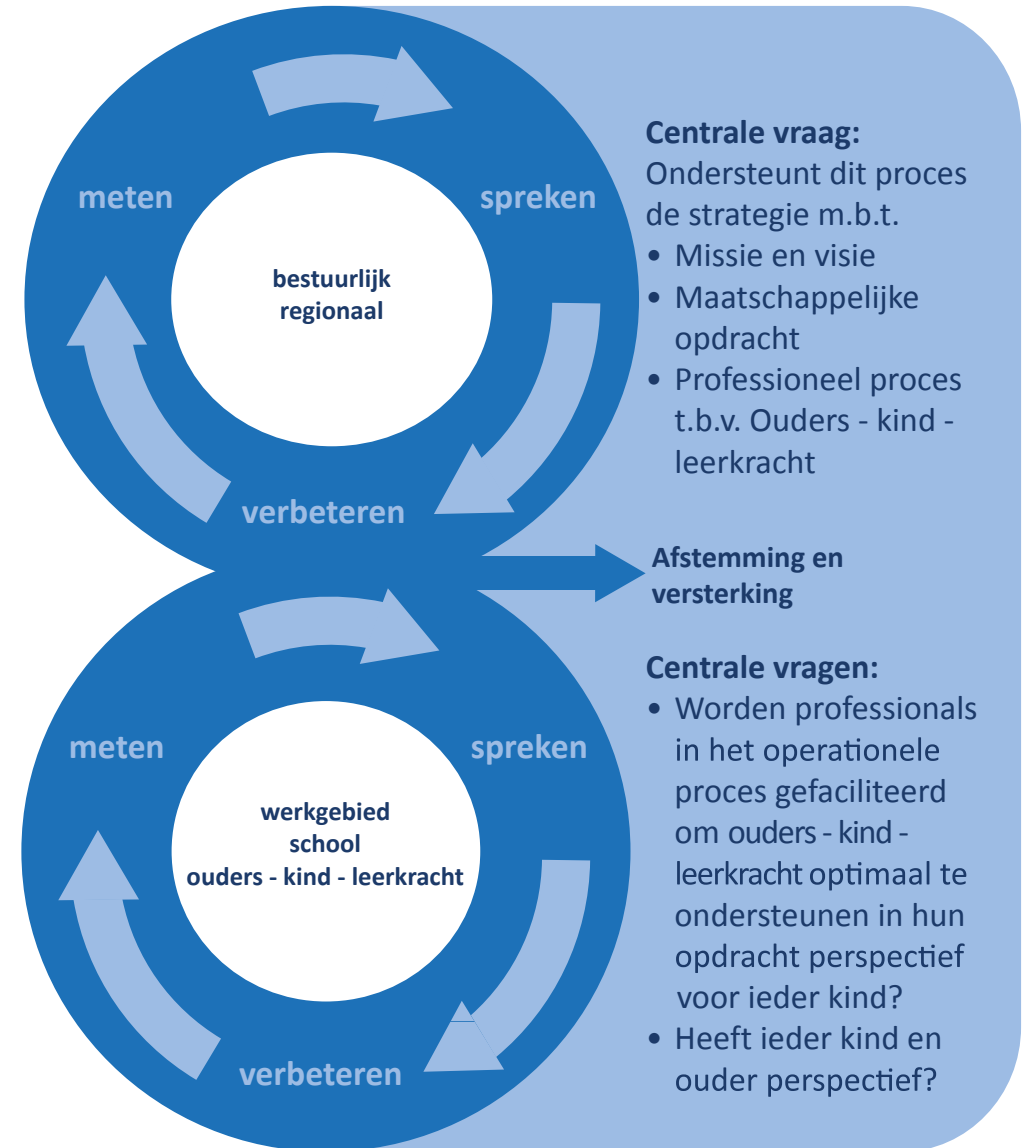
Samen werk maken van kwaliteit

12. Kwaliteit zichtbaar ontwikkelen

Passend onderwijs gaat vooral om dienstbaarheid en vertrouwen; alle deelnemers aan ons netwerk maken het verschil. We hebben permanent aandacht voor kwaliteit. Met een heldere beleidscyclus (*plan, do, study, act*) zorgen wij ervoor dat we de goede dingen doen en dat we ons blijven ontwikkelen. Onze ambitie 'Samen Leren Leven' vraagt van ons dat wij voortdurend inspelen op de ontwikkel- en ondersteuningsbehoeften van kinderen, dat wat onze opgedane kennis en ervaring flexibel weten in te zetten in verschillende contexten, en dat we bereid zijn steeds opnieuw, in co-creatie, nieuwe onderwijs- en ondersteuningsoplossingen te ontwikkelen. We bevragen, onderzoeken, ontwerpen, ontwikkelen en passen aan. Dat is onze basishouding.

We maken kwaliteit zichtbaar en we leren en ontwikkelen via dialoog. Het samen werk maken van passend onderwijs en het strategisch perspectief – op alle niveaus en met vele partners – is een sociaal en interactief proces. Het proces verloopt volgens de meet-deel-leer-ontwikkelcyclus. Kwaliteitszorg is voor ons een levend proces, gericht op de realisatie van onze missie en visie.

We onderzoeken regelmatig hoe onze kwaliteit wordt ervaren. We monitoren onze vorderingen en resultaten, bespreken deze cyclisch en ontwikkelen waar nodig onze werkwijze. Hiermee willen we op een duurzame wijze voldoen aan onze wettelijke en maatschappelijke opdracht en leggen we verantwoording af over wat we doen en de resultaten die we behalen.

12.1 Meet-, deel- spreek- leer- en ontwikkelcyclus

We werken met onderstaande meet-, deel-, spreek, leer- & ontwikkelcyclus, op twee niveaus: bestuurlijk en operationeel.

12.2 Kwaliteitsinstrumenten

Op verschillende manieren houden we onze kwaliteit op peil. Op alle niveaus vindt de lerende professionele dialoog plaats en wordt de pdsa-cyclus doorlopen. In de kwaliteitsplanning is opgenomen wanneer de kwaliteitsinstrumenten worden ingezet gedurende het schooljaar.

12.2.1 Landelijke ambities

Passend onderwijs is tot stand gekomen na een complex landelijk beleidstraject. De formuleringen van de ambities lopen in de beleidsstukken uiteen. De evaluatie- en adviescommissie passend onderwijs (ECPO) heeft de algemene ambities voor passend onderwijs uit de beleidsstukken verzameld en in een aantal punten samengevat:

- Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, hebben een plaats in het onderwijs, voelen zich veilig en gerespecteerd en komen met optimale prestaties uit het onderwijs;
- Ouders van deze leerlingen zijn tevreden over de kwaliteit van het onderwijs, de ondersteuning en de plaatsing van hun kind;
- Ouders van de overige leerlingen ervaren geen nadelen van leerlingen met extra ondersteuning in de klas;
- Op stelselniveau wint het onderwijs aan leerlingen met extra ondersteuning aan kwaliteit, en maken minder leerlingen gebruik van aparte onderwijsvoorzieningen;
- De bureaucratie moet afnemen en het budget beheersbaar blijven.

Deze landelijke ambities zijn geoperationaliseerd in doelen en tussendoelen die onderdeel uitmaken van het evaluatieonderzoek van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). De betere slagingskans van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte in het vervolgonderwijs, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij is daar als doel aan toegevoegd (bron: Onderwijsraad). Wij volgen en betrekken de landelijke evaluatiegegevens bij onze eigen kwaliteitszorg.

Landelijke wet- en regelgeving, kaders en richtlijnen worden, zoals beschreven in de 'Voortgang Verbeteraanpak passend onderwijs primair en voortgezet onderwijs', in de komende periode aangescherpt om de ambities en doelstellingen van passend onderwijs (nog beter) te realiseren.

12.2.2 Niveau samenwerkingsverband

Op het niveau van het samenwerkingsverband werken we met jaarverslagen, trimesterrapportages, enquêtes, TOP dossier, het jaarplan, gezamenlijke monitoring met gemeenten en het [Dashboard Samenwerkingsverbanden op de Kaart](#) van het Steunpunt Passend Onderwijs van de PO-raad.

Jaarverslagen

In onze jaarverslagen geven we jaarlijks een beeld van de belangrijkste ontwikkelingen. We maken inzichtelijk hoe de middelen zijn besteed, welke resultaten we hebben bereikt en welke verbeterpunten we hebben geconstateerd.

Trimesterrapportages

Via trimesterrapportages houden we per werkgebied de belangrijkste ontwikkelingen bij.

Deze rapportages geven inzicht in verschillende kwaliteitsgebieden: extra ondersteuning op de basisschool en de voorziening, dekkend netwerk van passend onderwijs en ondersteuning, thuiszitters, werkgebieden, virtueel expertisecluster, afstemming onderwijs en zorg, en financiën. De dataverzameling is een intensieve taak die we met de ontwikkeling van het TOP dossier aan het

automatiseren zijn. Deze rapportages bespreken we met de schoolbesturen, betrokkenen in de werkgebieden en samenwerkingspartners. We evalueren en stellen indien nodig ons beleid bij.

Enquêtes

Incidenteel gebruiken we enquêtes om *feedback* en *feedforward* te vragen over verschillende thema's. De resultaten bespreken we in het besturenoverleg en met onze consultants. De resultaten worden ook gepubliceerd op de website.

TOP dossier

TOP dossier bestaat uit een omgeving voor de scholen en een omgeving voor het samenwerkingsverband. Vanuit de omgeving van het samenwerkingsverband kan (geanonimiseerde) data gehaald worden om de ontwikkelingen in ondersteuningsvragen en gekozen oplossingen te monitoren. We gebruiken deze data om zo goed mogelijk aan te sluiten op de jeugdzorg.

Jaarplan

Het Ondersteuningsplan wordt jaarlijks van concrete doelen voorzien in onze jaarplannen. We beschrijven hierin wat we komend jaar gaan doen om onze visie en ambities te realiseren. Gedurende het jaar bewaken we of we doen wat we ons voorgenomen hadden, of we onze acties moeten bijstellen of de planning moeten aanpassen.

De verschillende niveaus in ons samenwerkingsverband, zoals weergegeven in afbeelding 2 in Delen I en II, dienen als kapstok voor het jaarplan. Op elk niveau doen we interventies om onze ambities te realiseren. Onze jaarplanning is weergegeven met het OGSM-model: Objective-Goals-Strategies-Measures (Doelstellingen-Strategieën-Acties). Het OGSM-model biedt de structuur om ons hoofddoel (missie) steeds verder te detailleren in subdoelen en concrete plannen.

Gezamenlijke monitoring met gemeenten

Gemeente en samenwerkingsverband monitoren periodiek de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. De uitkomsten geven het samenwerkingsverband, gemeenten, jeugdhulpinstellingen en scholen inzicht in de effectiviteit van de samenwerking, zodat we onze ambities en acties kunnen aanscherpen. Door de gegevens van gemeente, jeugdgezondheidszorg, samenwerkingsverband te combineren ontstaat een integraal beeld van de ondersteuningsbehoeften en resultaten in deze regio.

Dashboard passend onderwijs

Het Steunpunt Passend Onderwijs van de PO-raad heeft een dashboard Passend Onderwijs ontwikkeld ([Samenwerkingsverbanden op de Kaart](#)) met o.a. instrumenten om de basiskwaliteit van de samenwerkingsverbanden onderling te meten en te kunnen vergelijken (via Vensters). Een deel van deze resultaten worden meegenomen in de trimesterrapportages. Hetzelfde geldt voor informatie uit de Kijkglazen van het ministerie van OCW – DUO.

10.2.3 Niveau school

Op het niveau van de scholen werken we met meso-gesprekken, het TOP dossier en het Schoolondersteuningsprofiel.

Meso-gesprekken met directeuren en IB 'ers

Ongeveer twee keer per jaar voeren de consultants meso-gesprekken met directeuren en intern begeleiders. We analyseren samen de ondersteuningsvragen en bespreken de samenwerking. Het streven is dat de jeugd- en gezinscoaches bij deze gesprekken aanwezig zijn om een integraal beeld te vormen.

Evaluatie met het TOP dossier

De arrangementen worden doorlopend geëvalueerd met het TOP dossier. Op een vooraf bepaald moment evalueren alle betrokkenen en ouders het gevoerde proces en product. De resultaten van deze evaluatie worden vastgelegd in het TOP dossier.

Schoolondersteuningsprofiel

Het Schoolondersteuningsprofiel geeft inzicht in de ondersteuningscapaciteit en de ambities van de school. De scholen actualiseren iedere ondersteuningsplanperiode hun Schoolondersteuningsprofiel. Alle Schoolondersteuningsprofielen worden gepubliceerd op de community. Bij elkaar ontstaat zo een beeld van de capaciteit van de basisondersteuning in een werkgebied en in het gehele samenwerkingsverband. De bevindingen hiervan worden gerapporteerd aan de Deelnemersraad. De eisen aan het Schoolondersteuningsprofiel gaan veranderen. Waarschijnlijk hoeven de scholen op termijn niet meer een apart profiel te maken en wordt het een integraal onderdeel van de schoolgids. Zodra de landelijke richtlijnen bekend zijn, passen wij ons beleid hierop aan.

10.2.5 Extern toezicht

De Inspectie van het Onderwijs bezoekt ons regelmatig voor kwaliteitsonderzoek. De bezoeken leveren waardevolle informatie op. De ontwikkelsuggesties nemen we mee in onze jaarplanning. De Inspectie heeft de bundeling van visie, operatie en kwaliteitszorg tot nu toe positief gewaardeerd. Verder houdt de Inspectie toezicht op het aantal thuiszitters en vraagt ze tweemaandelijks de registratie daarvan op.

Perspectief voor ieder kind

Samen leren, samen leven

2022 - 2026 Ondersteuningsplan

SWV Passend Primair Onderwijs Noord-Kennemerland

Homepage: werkplaats.ppo-nk.nl | E-mail: info@ppo-nk.nl | Telefoonnummer: 072 7920110

Adres: Hertog Aalbrechtweg 5, 1823 DL Alkmaar

© 2022 - 2026 PPO-NK

Fotografie: Rowena Timmerman - ODM Fotografie/Beeldbank PPO-NK/Envato Elements

Vormgeving: Duncan Baumbach - Wit Communicatie